

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΤΟΣ Α' 1884

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

24 ΙΟΥΝΙΟΥ ΑΡΙΘ. 17

ΠΡΩΙΝΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

ΠΡΩΙΑ ΠΡΩΤΗ

Τὰ πουλάκια

Ι

Τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί. Ο βασιλεύς του φωτός εξαπέστειλε βροχηδόν τους μικρούς αγγελιαφόρους του, να προαναγγείλωσιν ότι έρχεται και πάλιν να δεσπόση του παντός. Είναι τόσο μέγας και ισχυρός ο βασιλεύς και τόσο μικροί και ελαφροί οι αγγελιαφόροι του πρόσκοποι! Τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί! έντρομοι αί θαλάσσαι και έμπληκτα τὰ όρη, τὰ όποια θά άντικρύση τὸ πρώτον αὐτοῦ βλέμμα, περιμένουσιν έν έγκαρτερήσει τήν μεγάλην εμφάνισιν· άλλ' ό πανικός κατακυριεύσε τὰ νέφη, τὰ όποια συσπειροῦνται έν καταπληκτικῇ συγχύσει περί τήν ώχρῶσαν σελήνην, να φύγωσι μετ' αὐτῆς ώς ήττημένος στρατός μολυβδίνων γιγάντων. Μόνα τὰ πουλάκια είναι πλήρη χαρᾶς και ζωῆς, διότι έρχεται και πάλιν ό αγαπητός ήλιος. Τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί! τὸ άγγελμα διακαλείται αὐτοστιγμαί πανταχοῦ, εἰς τὰ δένδρα, εἰς τὰς στέγας, εἰς τοὺς άγρούς και τοὺς αἰγιαλοὺς· είναι τόσο πολλοί και τόσο εύκίνητοι και στωμίλοι οι πτερωτοί άγγελοι, ώστε ό άήρ θά εβαρύνετο, άν ήτο δυνατόν να βαρυνθῆ τις τὰ πουλάκια, έστω και άν ήναι άήρ. Τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί! εκ τῶν πολλῶν τερετισμῶν ή περιδροσος άτμοσφαιρα συγκεράννυται με τήν θερμήν άναπνοήν τῶν τερετιζόντων και αναδίδει έλας τὰς ελαφροτάτας ευωδίας τῆς άθώας ψυχῆς τῶν πτηνῶν· διότι είναι πολύ θερμή τῆ όντι ή μεγάλη χαρά αὐτῶν και άπαιτεῖ πολλοὺς κόπους και άπειροὺς πτερυγισμοὺς τὸ άγγελιαφόρον άσμα. Τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί! τὸ στερέωμα έχει εισέτι τεθλιμμένην τήν όψιν ένεκεν τοῦ προσφάτως επικρατήσαντος σκότους· δια τούτο τὰ πουλάκια καταβάλλουσι πάσαν τῆς μικρᾶς αὐτῶν καρδίας τήν έμπνευσιν και πάσαν τοῦ στυλπνοῦ ραμφίσκου τήν εύγλωττίαν, να παρηγορήσωσι τὸ στερέωμα· και τῆ όντι ό όρίζων μή άντέχων εἰς τὰ θέλητρα τοσοῦτον φαιδράς μουσικῆς, άπολοι τήν αὐστηράν φυσιογνωμίαν του και μειδιᾷ μετὰ γλυκυτάτης ήμερότητας, ώστε έλεγε πρὸς τοὺς μουσουροὺς «εὕγε τέκνα μου»! Τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί! οι δροσερόσωμοι τόνοι κυλιόνται έν τῆ άέρι μετὰ τσοαύτης πολυθορύβου μολπῆς, ώστε μετεβλήθη όλόκληρος ό άήρ εἰς μόρια αναρίθμητα μελωδικῶς συγχρουομένων μαργαριτῶν. Και δέν είναι μόνη ή όξυφωνία, ήν λεπτοουργεῖ ή θελονωτῆ γλωσσα, άλλ' είναι

και τὰ φιλήματα και τὰ σκιρτήματα και τὰ πτερυγίσματα, τὰ όποια συνοδεύουσιν έκαστον μαργαριτόσχημον τόνον με τὸν παλμῶδη αὐτῶν βαθυφωνικόν χρωματισμόν. Τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί! εισέτι δέν υπάρχουν σιν αεροαται τῆς πολυσυνθέτου και πολυκυμάντου ταύτης άρμονίας, άλλ' ύπὸ τήν έπιρροήν αὐτῆς τὰ άγρια όνειρα τῶν κοιωμένων τρέπονται πρὸς ήλαράς και φαιδράς σκηνάς ειρηνικῆς εύτυχίας και άθωότητος· κατοικεῖ τὰ βουνα τίς; τὰ πουλάκια· τὰ χωρία τίς; τὰ πουλάκια· τὰς πόλεις τίς; τὰ πουλάκια· όλη ή κτίσις κατὰ τήν μυσταγωγικῆν ταύτην ώραν δέν αναγνωρίζει άλλον κύριον, ειμή τοὺς μικροὺς τούτους και φιλέργους αἰοιδούς· οὐδεις άκροάζεται διότι οὐδεις ζῆ άκόμη· άλλ' εκ τῶν έγκάτων τοῦ σκότους πρόκειται να γεννηθῆ ή γηραιά γῆ, ή πρωτότοκος τῆς δημιουργίας, ως νεογνόν έπαφρόδιτον, όπερ προβαίνει σοβαρός και μεγαλοπρεπές να ιδῆ και άσπασθῆ ό θεός αὐτοῦ πατήρ, ό άστραποεγγῆς ήλιος· τὰ λοιπα οὐράνια σώματα δέν θά παραστῶσιν εἰς τήν σκηνήν ταύτην τῆς φιλοστοργίας, άλλὰ θά γίνωσιν άφαντα έντός τῶν αἰθῶν τοῦ οὐρανοῦ εκ σεβασμοῦ πρὸς τὰ πατρικά δικαιώματα τοῦ ήλιου.

II

Τσιβίτι - βιτιρί, τσιβίτι - βιτιρί. Ἄς χαρῶμεν ήμεῖς τὰ πουλάκια όπως τήν πρώτην ήμέραν τῆς δημιουργίας, ότε εύρομεν συγχρόνως ύπαρξιν δια ν' αγαπῶμεθα, φῶς δια να βλέπωμεν, άερα δια να ψάλλωμεν, δένδρα δια να πετῶμεν και ελευθερίαν δια να ζῶμεν. Κατὰ τήν πρώτην εκεινήν αύγήν, έν ψ τὰ πρωτοφανέντα όντα έβλεπον άλληλα μετὰ φόβου και δισπιστίας και ό οὐρανός περιεργάζετο μετὰ στυγνότητος τὰ όρη και τοὺς οἰκήτορας τῆς γῆς και ή γῆ εξεπλήσσετο επί τῆ άπειλητικῆς εκτάσει τοῦ οὐρανοῦ, ώρμησαν αἰφνης μετὰῦ οὐρανοῦ και γῆς τὰ πουλάκια και δια τῶν φαιδρῶν αὐτῶν κελαδημάτων απήλασαν τὸν φόβον και τήν δισπιστίαν και επότισαν θάρρος τὰς ψυχὰς και άρμονίαν τὰ στοιχεα. Ἄς χαρῶμεν ήμεῖς τὰ πουλάκια τήν χαράν τῆς ύπαρξσεως, όπως άρμυζει εἰς τοὺς άληθεῖς φίλους τοῦ φωτός, οὗς εύρίσκει πάντοτε εξύπνου· ή έρωτόφθαλμος ήῶς. Ἄς εἰπωμεν πρώτον πρὸς τὸν πατέρα τῶν ανθρώπων, τῶν θηρίων και τῶν πτηνῶν· «Σ' εύγνωμονοῦμεν, ύψιστε, διότι ή μεγάλη σου βουλή ηῦδόκησε να πλάση και ήμας, τὰ μικρά πουλάκια, και να δωρήση εἰς τὰς μικρὰς καρδίας μας παλμούς και εἰς τήν μικράν φωνήν μας μελωδίαν και εἰς τὰς μικροσκοπικὰς αισθήσεις μας τήν δύναμιν τῆς ήδονῆς· σ' εύγνωμονοῦμεν ύψι-

στε, διότι εἶπες να ήναι ή χαρά ήμῶν άγνή και αἱ έλπίδες ήμῶν άμέριμοι και τὰ άσματα ήμῶν άπλα και ή τροφή ήμῶν ευτελής και ό έρωσ ήμῶν άστένακτος· διότι εἶπες τὸ άσμα να ήναι τὸ μόνον ήμῶν πάθος και ό έρωσ να ήναι ή μόνη ήμῶν ιστορία και τὸ φῶς ή μόνη ήμῶν προσδοκία. Σ' εύγνωμονοῦμεν, διότι οι πόθοι μας, μικροί ως ήμεῖς τὰ πουλάκια, δέν ύπερχειλιζουσιν ύπὲρ τὸ αίμα τῆς καρδίας μας, οὐδὲ αἱ σκέψεις μας είναι ύψηλότεραι τῶν δένδρων, οὐδὲ προορισμόν έχομεν άλλον, πλην ή τήν εύγνωμοσύνην. Καθ' εκάστην πρωίαν θά ένθυμῶμεθα, θεέ, ότι εἶσαι μέγας όσον τὸ άπειρον και ότι ήμεῖς εἴμεθα τὰ μικρά πουλάκια σου και ότι σε εύφραίνει ή εύγνωμοσύνη και τῶν ελαχίστων πλασμάτων σου. Σ' εύγνωμονοῦμεν, διότι έπλασας τὸ σκότος, τὸ όποιον μας φοβίζει, και τὸ φῶς τὸ όποιον αγαπῶμεν τόσο, δια να αναγεννάται καθ' εκάστην αύγήν ή συγκίνησις και ή χαρά ήμῶν, όπως προφυλαττώμεθα από τῆς αναισθησίας και τῆς άχαριστίας. Σ' εύγνωμονοῦμεν, διότι εἶπες να εἴμεθα ήμεῖς τὰ πουλάκια αγαπητὰ εἰς τοὺς ανθρώπους τῆς γῆς και συμπαθῆ εἰς τοὺς άγγέλους τοῦρανοῦ και παρήγορα εἰς τοὺς πάσχοντας και να συνοδεῦωμεν πάντοτε έν πτερυγισμοῖς και έν άσμασι τήν ψυχὴν τοῦ νεογεννήτου βρέφους, ήτις κατέρχεται εἰς τήν γῆν, και τήν ψυχὴν τοῦ εκπνέοντος γέροντος, ήτις επανέρχεται πρὸς τὸν οὐρανόν. Σ' εύγνωμονοῦμεν, διότι εἶπες να εἴμεθα ανεπαίσθητα εἰς τὸν ζέφυρον και να μή βαρύνωμεν επί τῶν κλάδων περισσότερον ή τὰ φύλλα, μετ' ών συμπληροῦμεν τὸν στολισμόν τῶν δένδρων, και να μή ανησυχῶμεν μηδὲ τήν ερημίαν αὐτῆν και να μή έχωμεν άλλον έχθρόν ειμή τὸν θάνατον, τὸν κοινόν έχθρόν τοῦ σύμπαντος. Χαῖρε και σὺ ό γῆ, ώραία και άειπάρθεος μήτηρ, ήτις μεταβαίνεις εκ τοῦ λουτροῦ τῆς οὐρανόυ δρόσου καθ' εκάστην αύγήν εἰς τὸ χρυσοστάλακτον λουτρόν τοῦ φωτός μετ' αἰδημοσύνης και ένδοιασμῶν νέας ποιμενίδος, θελοῦσης και μή να λουσθῆ έντός ρύακος. Δια τούτο, ό γῆ, εἶσαι τόσο έρωτύλη και τόσο περιπαθῆς τήν αύγήν, διότι απέβαλες ήδη τήν εσθῆτα τῆς δρόσου και δέν περιεβλήθης εισέτι τήν εσθῆτα τοῦ φωτός, άλλὰ φρίττουσι δια τήν γυμνότητα αἱ άνθοζύμωται σάρκες σου, έν ψ συγχρόνως ροδοπορφυροῦνται αἱ παρειά σου εξ αἰδημοσύνης. Ἐάν μή έτεινες ήμῖν τήν μίαν παλάμην, ό μήτηρ γῆ, πλήρη σπόρων και κάκκων, τήν δε έτέραν πλήρη δρόσου, τί θά επίνομεν και τί θά ετρώγομεν ήμεῖς τὰ πουλάκια; Ἐάν μή εξεβλάστανες τὰ δένδρα σου να σκηνῶσωμεν, ποῦ θ' άνεπαυόμεθα ήμεῖς τὰ πουλάκια; Δια τούτο

ἀποδίδοντες τὴν στοργὴν τῶν μητρικῶν μεριμνῶν σου, ψάλλοντες μετὰ φίλτρου τὴν ὄραν τῆς ἀφυσίσεώς σου· διὰ τοῦτο τὰ ἄσματα μὰς λέγουσι, σὲ ἀγαπῶμεν γῆ, σὲ ἀγαπῶμεν γῆ, σὲ ἀγαπῶμεν γῆ·

III

Τσιβίτι - βιτιρί. Ἐγερθῆτε, ἐγερθῆτε· τινάζατε τὰ ἐπονεϊδίστα δεσμά τοῦ ὕπνου, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ θανάτου, καὶ ἄς παύσῃ ἡ ἐκ τῆς ἀναισθησίας μονόχορδος τέραφις· αἱ μυριόκρονοι πηγαὶ τῆς ζωῆς ἄς διαχύσωσι τὸ ἔρατεινον αὐτῶν νέκταρ δροσερὸν ἐπὶ τῆς ἐβωβίνης οἰκουμένης· ὅσοι μικροὶ τόνοι θερμόπνοοι διελαλήθησαν ἀπὸ βαθέος ὄρθρου ἀπὸ ὀρίζοντος εἰς ὀρίζοντα καὶ ἀπὸ κοιλάδος εἰς κοιλάδα, τόσας ἐλπίδας ἐγεύθη ἡ εὐαίσθητος καρδιά καὶ τοσαύτην διδασκαλίαν ἤρυστο ἡ καθαρὰ συνειδήσις· καὶ αὐτὴ ἡ κακία συναισθανθεῖσα τὴν ἐκτατὴ ἀθλιότητα ἐμόρφασε περιλύπως, ὅταν ἤκουσε τὰ πούλακια, καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν συνετρίβη ἐν μετανοίᾳ· διότι οἱ μικροὶ αἰοδοὶ συμμερίζουνοι τὴν ἐπιεικίαν καὶ ἀνεξίτητον τοῦ οὐρανοῦ ψάλλουσι διὰ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς πονηροὺς, τοὺς δικαίους καὶ τοὺς ἀδίκους, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τοὺς ὄφεις καὶ ἔχουσι ἐντολὴν νὰ μὴ παύσωσι τὸ μικροστρογγυλόφθογον ἐγερτήριο, ἕως οὐ καὶ ἡ ἀθλιωτέρα τῶν ὑπάρξουσιν ἀφυσίωσι, ἢ ἀλὴν ἴσῃ μερῖδα τοῦ φωτός τοῦ εὐεργετικοῦ. Ἐγερθῆτε, ἐγερθῆτε· ἡγγικεν ἡ μεγάλη στιγμὴ· ἡ ἰοστέφανος καὶ σεμνοπρόσωπος καὶ μεταπομελιτοῦσα καὶ γλύκοφρος καὶ κρινοδέφαρος ἡὸς προβαδίζουσα μετὰ παρθενικῆς κοσμιότητος στρωανύει ὑπὸ τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου τοὺς ῥοδόχρους αὐτῆς τάπητας, οὓς ὕφανεν ἐκ φλογίνων ταινιῶν περιλαμπῶν ὁ σκηπτουῆχος ἀναξὺ ὑψοῦται μετ' ἀρρήτου μεγαλειότητος καὶ ἐν ᾧ οἱ τροχοὶ τοῦ ἄρματος τοῦ ἐξακοντίζουσι πτερόενος πανταχοῦ μαρμαρυγῆς, τὸ πτερόενον σκηπτρὸν τοῦ ἀκτινοβολεῖ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄνω. Ἄς στραφῇ πᾶς ὀφθαλμὸς πρὸς τὸ θέαμα τῶν θεαμάτων, ὅπερ ἐκπλήττει τὴν κτίσιν ὄλην καὶ καθίστα παραφῶσα ἐκ χαρᾶς τὰ πούλακια· ἄς στραφῇ πᾶς φαντασία πρὸς ἀνατολᾶς, ἵνα κατανοήσῃ ἐκ τῆς υπερλάμπρου ταξέως, μετ' ἧς ὁ ἥλιος προχωρεῖ, τὴν σκοτεινὴν σύγχυσιν τῆς ἡμέρας τῆς συντελείας. Ἐγερθῆτε, ἐγερθῆτε· ὁμέγιστος τῶν χθῆς νεκρῶν ἀνίσταται σήμερον ἐν θρησμάτῳ καὶ συμπαρελπίσει μετ' ἐκτατοῦ ὀλόκληρον τὸν κόσμον τῆς ζωῆς· πρῶτος μὲν παρατάσσεται ὁ πτερόενος κόσμος τῶν παθῶν ἐν ἀγριερωθῶ χρώματι· φλογερᾶς στεφάνης περιουγῶν περὶ τὰ ὄρη, ὡς ἡ βῆσις οὕτως εἰσιπνύει θριαμβευτικῆς συνοδείας τοῦ ἡλίου καὶ ὡς ἡ κυρία δύναμις τῆς προπομπῆς, ἔπειτα ἔπεται ὁ κόσμος τῆς ἡδονῆς, ῥοδόχρους καὶ ῥοδοσπαρῶς καὶ ῥοδοσταγῆς, τῆς ἡδονῆς, ἧτις ἔχει σύμβολον τὸ πορφυρογάλακτον ῥόδον καὶ ἧτις ἀποτελεῖ τὸν νόμον τῆς σαρκός, ὅπως ἡ πίστις ἀποτελεῖ τὸν νόμον τῆς ψυχῆς· ἀκολουθεῖ τρίτος ὁ ἰόχρους κόσμος τῆς ἐλπίδος· τίς δὲν ἀναγνωρίζει τὸ χρώμα σου, ὦ ἐλπίς, τὸ γλυκῆτατον ἀλλὰ καὶ μετρίοφρον ἴον τὸ ὀ-

ποῖον συνοδεύει τὸν ἥλιον ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἐμφανίσει· ὡς δύναμις σχεδὸν ἀδιόρατος ἀλλ' ἰσχυροτέρα τοῦ πυρός καὶ τοῦ φωτός; Τέταρτος ἐν τῇ παρατάξει προβαίνει ὁ χρυσοῦς κόσμος τοῦ μαρτυρίου φέρων στολὴν ἐξ ἡλέκτρου στιλπνοῦ· τὸ μὲν κίτρινον χρῶμα εἶναι τὸ τοῦ ὀλοκαυτώματος, ἡ δὲ στιλπνότης εἶναι ἡ δόξα τοῦ μαρτυρίου· τοῦ μαρτυρίου, ὅπερ ἀναδεικνύει τὴν γῆν ἀνωτέραν καὶ ἀγιωτέραν τοῦ οὐρανοῦ· ἔπειτα ἔρχεται ὁ κυανοφειγῆς κόσμος τῆς ἀγάπης, ἄνευ τῆς ὁποίας ἡ γῆ δὲν ἦθελεν ἔχει οὐδεμίαν ἀνάμνησιν. Ἄλλα πρὸ πασῶν τούτων, τῶν πυρίνων καὶ τῶν ῥοδοσπαρῶν καὶ τῶν ἰοχρῶν καὶ τῶν χρυσοειδῶν καὶ τῶν κυανῶν στρατιῶν τῶν συνοδευουσῶν τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, πολὺ πρὸ αὐτῶν, ἔτρεξαν τὰ πούλακια καὶ διεσκορπίσθησαν ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐν ᾧ τὰ χρώματα μόλις ἐφθασαν μέχρι τῶν χυλίων τοῦ ὀρίζοντος, καὶ ἔπεισαν τὴν κτίσιν διὰ τῆς εὐγλωτῶτος αὐτῶν μουσικῆς νὰ ὑποταγῇ ἄνευ ἀντιστάσεως εἰς τὸν ἐρχόμενον βασιλέα τοῦ φωτός. Τσιβίτι - βιτιρί· ἔσπνᾶτε βουναὶ καὶ κοιλάδες, ποιμένες καὶ πρόβατα ῥυακὲς καὶ πηγαὶ, αὐλοὶ καὶ κωδωνίσκοι. Τσιβίτι-βιτιρί· ἔσπνᾶτε καλύβαι καὶ χωρία, κῆποι καὶ ἀγροί, ὕδροφοροῦσαι καὶ ὀρυθες, βῆες καὶ τυμπανα. Τσιβίτι-βιτιρί· ἔσπνᾶτε πόλεις καὶ φρούρια, στρατιῶται καὶ ἐργάται, κμπαῖνοι καὶ σάλλπιγγες, ἀμαξίαι καὶ καπνοδόχοι, λιμένες καὶ πλοῖα, μαθηταὶ καὶ ἔμποροι, γαλακτοπῶλαι καὶ μνῆαι· ἔσπνᾶτε πᾶς λίθος καὶ πᾶς κλῶνος καὶ πᾶσα σὰρξ καὶ πᾶσα πνοὴ καὶ πᾶσα αἴσθησις· ἔσπνᾶτε καὶ χαιρέτε, ἦλθεν, ἦλθεν, ἦλθεν ὁ ἥλιος.

K. ΙΕΡΟΚΛΗΣ.

TINIS HASON

κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐν Ἑλλάδι

Συγγραμ. 181 σελ. 122

Ἴδωμεν δὲ νῦν πῶς ἔχουσι τὰ τῶν Ἀλβανῶν. Περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ γλώσσης τῶν Ἀλβανῶν πολλοὶ καὶ διάφοροι γνόμοι ἐξέφρασθησαν ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν καὶ τῶν νεωτέρων. Ἐκ τῶν Βυζαντινῶν κατὰ τὸν Χαλκοκονδύλην, οἱ μὲν θεωροῦσιν αὐτοὺς ἀπογόνους τῶν Ἰλλυριῶν, οἱ δὲ μεταναστάντας εἰς τὴν Ἰλλυρίαν καὶ Ἠπειρον ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἐκ τῆς Ἰαπυγίας¹, οἱ δὲ Χαλκοκονδύλης Μακεδονικὸν ἔθνος², ἀποκροῦναι τὴν γνώμην, ὅτι εἶνε τοῦ γένους τῶν Ἰλλυριῶν³. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων

1. «Εἶτε μὲν οὖν ἀπὸ Ἰαπυγίας, ὡς ἐνίοι φασίν, εἰς Ἐπίδαμον διαβάντες ἐπὶ τὴν χώραν, ἣν ὀνηγάγοντο οὐσίαν, ἄλλοι ἄλλῃ ἀφίκοντο, εἶτε αὐτοὶ περὶ Ἐπίδαμον τὴν ἀρχὴν Ἰλλυριῶν ὁμοῦ προΐοντες κατὰ βραχὺ κατέσχον τὴν πρὸς ἡμῶν τῆς Ἐπίδαμον χώραν, οὐκ ἔχω δὲ συμβάλλωμαι ἀσφαλῶς». Χαλκοκ. Βιβλ. Α' σελ. 27, ἐκδ. Βόννης.
2. «Ἀλβανούς γὰρ ἔγωγε μᾶλλον τι τοῖς Μακεδόσι προστίθεσθαι ἀν λέγομαι ἢ ἄλλῳ τινὶ τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἔθνων· οὐδὲν τι γὰρ συμφέροντα· ὅτι μὴ τῶν Μακεδόνων γένει» Χαλκοκ. Βιβλ. Β', σελ. 532, ἐκδ. Βόννης.
3. «... ὅτε οὐκ ὀρθῶς ἀν λέγοιεν οἱ γνώμην ἀποδεικνύοντες περὶ Ἰλλυριῶν ὡς εἶσαν οἱ νῦν Ἀλβανοί. Ἀρχὴν δὲ ἐγὼ οὐδὲ προσίμαι τὸν λόγον, ὡς εἶσαν Ἰλλυριῶν γένος οἱ Ἀλβανοί». Χαλκοκ. Βιβλ. Α', σελ. 27, ἐκδ. Βόννης.

τῶν ἀσκοληθέντων εἰς τὰ τῶν Ἀλβανῶν¹ ὁ Leibnitz ὑπολαμβάνει αὐτοὺς Κελτικῆς καταγωγῆς² καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν συγγενῆ τῆς Γαλλικῆς³ καὶ Γερμανικῆς, ὁ Thunmann⁴ ἀρχαῖον ἔθνος τῆς Ἰλλυρικῆς χερσονήσου καὶ ἀπογόνους τῶν Ἰλλυριῶν, ὡσαύτως δὲ ὁ Ἰταλὸς Angelo Masci⁵, ὁ Malte Brun⁶ καὶ ὁ W. M. Leace⁷, ἔτι δὲ ὁ Γερμανὸς Arndt θεωρεῖ τὴν Ἀλβανικὴν παναρχαίαν τοῦ τόπου γλῶσσαν. Ἄλλ' ὁ Le Quien, ὁ Magus Patavinus καὶ ὁ Assemani⁸ ἐδέξαντο, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἦλθον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐκ τῆς Ἀσίας, ἐκ τῆς ἐν Καυκάσῳ Ἀλβανίας, εἰς τὴν Ἰλλυρίαν· οἱ δὲ Pouqueville Σκύθας ἐκλαμβάνων τοὺς Ἀλβανούς ἀπεφάνητο, ὅτι μετηνάστευσαν ἀπὸ τῆς ἐν Καυκάσῳ Ἀλβανίας πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων εἰς τὴν Εὐρώπην⁹. Ὁ Xylander παρετήρησεν ἐν τῇ Ἀλβανικῇ μεζίζονα σχέσιν πρὸς τὴν Σανσκριτικὴν ἢ τὰς λοιπὰς Ἰνδογερμανικὰς γλώσσας¹⁰, οἱ δὲ G. Stier¹¹ ἐπεσπείθη ἀπλῶς νὰ ποδείξῃ, ὅτι ἀνήκει τῷ Ἰνδογερμανικῷ στελέχει. Ὁ Hahn¹² ἀνεγνώρισε τοὺς Ἀλβανούς ὡς ἀπογόνους τῶν Ἰλλυριῶν καὶ Ἠπειρωτῶν, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ Λατινικοῦ καὶ Γραικικοῦ κλάδου παρεδέξατο καὶ τρίτον, τὸν Ἀλβανικόν, Ἰλλυριῶν δὲ Ἠπειρωτῶν καὶ Μακεδόνων· ἐθεώρησε συγγενεῖς καὶ βαρβάρους καὶ πρὸς τοὺς ὑπεσπείρησε τὴν ὑπὸ τοῦ Xylander παρατηρηθεῖσαν ἐν τῇ Ἀλβανικῇ μεζίζονα σχέσιν πρὸς τὴν Σανσκριτικὴν ἢ τὰς λοιπὰς Ἰνδογερμανικὰς γλώσσας· οἱ δὲ Fallmerayer¹³ ὅστις ἐκ τῆς ἀναγκάσεως τῶν πρὸ αὐτοῦ ἀσκοληθέντων εἰς τὴν Ἀλβανικὴν ἐξήγαγεν, ὅτι ψυχρῶς, καθαροῦ καὶ πανταχόθεν ὁμολογημένου εἶνε, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ γλῶσσα κατὰ τὴν ῥίζαν καὶ τοὺς τύπους τῶν λέξεων οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ὁμοιότητα ἔχει πρὸς τὴν Ἑλληνι-

1. Περίληψιν τῶν ἐργασίῶν τινῶν ἐκ τῶν ἱερέως ἀναφερομένων, εἰς τὰ τῶν Ἀλβανῶν ἀσκοληθέντων, ὡς τοῦ Leibnitz, Thunmann, Malte Brun, W. M. Leace, Arndt, Assemani, Xylander καὶ Hahn, ὡς καὶ τὰς δοξασίας αὐτῶν περὶ γλώσσης καὶ καταγωγῆς τῶν Ἀλβανῶν, εὐρίσκει τις ἐν τῇ ἐν τῷ Α' μέρει τῆς τοῦ Fallmerayer πραγματείας: Das Albanesische Element in Griechenland, München 1857.
2. G. G. Leibniti opera philologica edit. Geneva 1768, Tom. VI, pars II, pag. 219.
3. G. G. Leibniti tom V, pag. 494.
4. Untersuchungen über die Geschichte der östlichen europäischen Völker, Leipzig, 1774.
5. Essai sur l'origine, les moeurs et l'etat actuel de la nation Albanaise.
6. Annales des Voyages, Tom. III, Paris 1808 καὶ Geographie Universelle, Europe, description de la Turquie, livre cent-dix-huitième.
7. W. M. Leace Researches in Graece, London, 1814.
8. Assemani Calend. Eccles. Orient. T. V. p. 128 καὶ τὴν ἐμπροσθεν σημειωθεῖσαν πραγματεῖαν τοῦ Fallmerayer ἐν σελ. 16-17.
9. Pouqueville Voyage, Tom. I, p. XXVII.
10. Ritter von Xylander, die Sprache der Albanesen oder Schkipetaren, Frankfurt a. M. 1835, σελ. 298.
11. Allgemeine Monatsschrift, November 1854, Braunschweig.
12. Albanesische Studien von Dr. Johann Georg von Hahn, Erstes Heft, Wien 1853, Zweites Heft, drittes Heft, Jena 1854, σελ. 215.
13. Das Albanesische Element in Griechenland von Ph. Fallmerayer, München 1857 καὶ II καὶ III Abtheilung München 1860. Méros Α' σελ. 7 καὶ Β' ἐν ἀρχῇ.

κὴν, παρεδέχθη τὸ ὑπὸ τοῦ Xylander παρατηρηθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ Hahn ὑποστηρικθὲν ὡς καὶ τὴν γνώμην τοῦ Hahn, θεωρῶν τοὺς Ἀλβανούς κλάδον τοῦ στελέχους τῶν Ἰλλυριῶν, ἡμαίμονας καὶ ὁμογλώσσους τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν δὲ καὶ Μακεδόνων ἀνήκοντας εἰς τοὺς βαρβάρους Ἰλλυριοὺς καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Bopp¹ λέγει, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ ἐκ τῶν τῆς Ἰνδογερμανικῆς γλωσσῶν μᾶλλον συγγενεῖται τῇ Σανσκριτικῇ ἢ τῆς λοιπῆς ἐν Εὐρώπῃ γλώσσαις τοῦ στελέχους τούτου. Ὁ Ἀλβανὸς Camarda² ἀπεφάνητο γνώμην, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ ἀνήκουσα τῷ κοινῷ στελέχει τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς, ἔχει μείζονα συγγενίαν τῇ Ἑλληνικῇ ἢ τῇ Λατινικῇ· ὁ G. Curtius λέγει, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ γλῶσσα ἐστὶ λίαν συγγενῆς τῇ Ἑλληνικῇ, ὅπως καὶ ἡ Μεσσαπικὴ· ὁ G. Meyer⁴ θεωρεῖ ἐσφαλμένον, ὅτι τὸ Ἀλβανικὸν εἶνε τὸ αὐτὸ τῷ ἀρχαίῳ Πελασγικῷ καὶ τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἑλληνικῷ, καὶ ὅτι ἐκ τῶν Ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν ἀνήκει εἰς τὰς εὐρωπαϊκάς, ἀλλ' ἐκ τούτων πλησιάζει μᾶλλον ταῖς τῆς βορείου Εὐρώπης (Λεττοσλαβικῆς, Γερμανικῆς) ἢ ταῖς τῆς νοτίου (Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς)· ὁ Stanislao Marchiano⁵ ταυτίζει τοὺς Ἀλβανούς τοῖς Πελασγοῖς. Ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων, ὁ μὲν Νικολάης⁶ τῇ εἰσηγήσει καὶ ἐμπνεύσει τοῦ Ἐρμάννου γράφας περὶ Ἀλβανῶν⁷, ἠπάσθη τὴν γνώμην τοῦ Assemani ἐκ τοῦ Καυκάσου, ὁ δὲ Κουπιτώρης⁸, ὁστις, ὡς γνωστόν, ἦν Ἰδρωτὸς Ἀλβανός, παρεδέχεται, ὅτι οἱ ἐν Εὐρώπῃ Ἀλβανοὶ εἶνε αὐτόχθονες, πλὴν ἔχουσι παναρχαίαν συγγενίαν πρὸς τοὺς ἐν Καυκάσῳ. Ἄλλ' ὁ ἐμβριθῶς μελετῶν τὰς διαφορὰς ταύτας γνόμοις καὶ τοὺς φερομένους πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν λόγους δύναται νὰ εὖρη σημεῖόν τι κοινόν, ἔνθα ἄσασαι συναντῶνται, δύναται νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι πάντες σχεδὸν οἱ περὶ Ἀλβανικῆς

γνώμην ἀποφηνάμενοι συμφωνοῦσι κατ' ἐκεῖνο, ὅπερ καλλίστα χαρακτηρίζει τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ δύναται ἀναμφισβητήτως νὰ ὀρίσῃ τὴν σχέσιν αὐτῆς πρὸς τὰς Ἰνδογερμανικὰς γλώσσας, τὴν θέσιν αὐτῆς μετὰ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν καταγωγὴν τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ, τὴν χώραν, ἐξ ἧς προήλθεν. Ἐν πρώτοις πάντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ ἀνήκει τῷ Ἰνδογερμανικῷ στελέχει. Δεύτερον πάντες σχεδὸν παραδέχονται, ὅτι εἶνε γλῶσσα παναρχαία καὶ βαρβάρου, ἀξέστος καὶ ἀμόρφωτος, ἀρίστα μὲν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς καὶ ἀποκλίνουσα πρὸς τὴν Λεττοσλαβικὴν, Γερμανικὴν καὶ Κελτικὴν, ὅτι εἶνε γλῶσσα φέρουσα τύπον καὶ στοιχεῖα, οἷα πρὶν διακριθῆσαι αἰ Εὐρωπαϊκαὶ γλῶσσαι· διότι τοῦτο περὶ τοῦ λέγει ὁ Malte Brun πεισθεὶς, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν Ἀλβανῶν φαίνεται οὕσα ἰδίᾳ γλῶσσα, ἧς ἡ ἀρχὴ ἀνατρέχει εἰς τὰ βάθη τῆς ἀρχαιότητος, καὶ μάλιστα εἰς τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἡ Ἑλληνικὴ, Λατινικὴ, Ἰβηρικὴ, Κελτικὴ, Σλαβικὴ, Τευτονικὴ καὶ Γοτθικὴ γλῶσσα ἐκάστη ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῆς ἐσχηματίζετο. Τοῦτο φαίνεται ἐκ τοῦ Leake εὐρίσκοντος, ὅτι ἡ ἰδιαιτέτη καὶ θεμελιώδης ῥίζα τῆς Ἀλβαν. γλώσσης οὐσιωδῶς διαφέρει τῶν γλωσσῶν τῶν πέριξ λαῶν, τῶν ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλλήνων, τῶν Σλάβων, τῶν Λατίνων τῶν ἀρχαίων καὶ νέων χρόνων, τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Τούρκων. Τοιοῦτόν τι λέγει ὁ Arndt πεισθεὶς, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ εἶνε ἡ παναρχαία τοῦ τόπου γλῶσσα τῆς Βασιλικῆς ἀκριβῶς συγγενῆς καὶ διὰ τοῦτο ἀνήκει εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας ἱστορικῶς γνωστάς καὶ πρὸ τῆς μεταναστάσεως τῶν Γραικῶν, Σλάβων, Λατίνων καὶ Γερμανῶν ἐν Εὐρώπῃ ἐπικρατούσας γλώσσας. Τοιαύτην βεβαίως θεωρῶν τὴν Ἀλβανικὴν ὁ Pouqueville νομίζει τοὺς Ἀλβανούς Σκύθας μεταναστῆσαντας πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐκ τῆς ἐν Καυκάσῳ Ἀλβανίας. Τοῦτο βλέπομεν εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ Xylander, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ ἔχει μείζονα συγγενίαν πρὸς τὴν Σανσκριτικὴν ἢ τὰς λοιπὰς Ἰνδογερμανικὰς γλώσσας. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ Hahn, ὅστις ὑποστηρίζει τὸ ὑπὸ τοῦ Xylander παρατηρηθὲν καὶ δημιουργεῖ τρίτον κλάδον μετὰ τῶν Γραικικοῦ καὶ Λατινικοῦ, τὸν Ἀλβανικόν, περὶ μόνον νὰ οἰκονομήσῃ τὸ βαρβάρου καὶ ἀμόρφωτου τῆς Ἀλβανικῆς, καὶ ἐκ τοῦ Fallmerayer τὴν τε τοῦ Xylander καὶ τὴν τοῦ Hahn γνώμην παραδεχθέντος. Εἰς τοῦτο καταντᾷ ὁ Stanislao Marchiano, ὅστις ταυτίζει τοὺς Ἀλβανούς τοῖς Πελασγοῖς· ἀποφανόμενος, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ὡς καὶ ὁ Κουπιτώρης, ἀποφανόμενος, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ εἶνε ἡ παναρχαία Πελασγικὴ ἢ Γραικοῖταλικὴ ἢ Γραικοῖταλικὴ ἢ προελληνολατινικοῦ κλάδου πρώτῃ παραφασίᾳ, ἀδελφῆ πρεσβυτέρας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς, μολοντοῖ θεωρεῖ αὐτὴν ὁμοίαν αὐταῖς κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὸ εἶδος. Τοιαύτην περὶ τοῦ παριστᾶ τὴν Ἀλβανικὴν ὁ Meyer ἀποφανόμενος, ὅτι ἀρίστα τῆς ἀρ-

χαιῆς Ἑλληνικῆς καὶ πλησιάζει ταῖς γλώσσαις τοῦ βορρᾶ. Ἐὰν νῦν λάβωμεν τὴν γνώμην τοῦ τελευταίου περὶ Ἀλβανικῆς γράφοντος, τοῦ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἀσκολομένου εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ καλλίστα τὸ ζήτημα πραγματευομένου, τοῦ δεινοῦ περὶ τὰ τοιαῦτα Meyer καὶ ἐρμηνεύοντος πλατύτερον αὐτὴν εἰπόμεν, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ εἶνε γλῶσσα λαοῦ οὐχὶ ζῶντος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἀλλὰ λαοῦ ζήσαντος μέχρι τοῦ μέσου αἰῶνος ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Καυκάσου, ἧτοι ἐν τῇ χώρᾳ τῆς κειμένη ἐν τῇ μεταίχμιῳ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας καὶ κατ' ἀκολουθίαν λαοῦ δυναμένου νὰ ἐξη γλῶσσαν παρουσιάζουσαν τοιαῦτα φαινόμενα, οἷα ἡ γλῶσσα τῶν ἀρχαίων Λεττοσλάβων, Γερμανῶν καὶ Κελτῶν καὶ οὐχὶ οἷα ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ καὶ Λατινικὴ, τότε, νομίζομεν, συμβιβαζομένη πάσας τὰς εἰρημένους γνόμους. Τότε καὶ ἡ τοῦ Meyer οἰκονομεία καὶ ἐξηγεῖται, διότι τὰ γλωσσολογικὰ φαινόμενα, ἅτινα παρουσιάζει ἡ Ἀλβανικὴ, ἐνῶ δὲν ἐξηγοῦνται θεωρουμένης ταύτης ὡς γλώσσης λαοῦ οἰκουμένου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐν μέσῳ Ἑλλήνων καὶ Λατίνων, ἐξηγοῦνται καλλίστα, ἐὰν θεωρηθῇ γλῶσσα λαοῦ τοῦ Καυκάσου, καὶ ἡ τῶν φρονούντων, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ ἀνήκει εἰς τὰς γλώσσας τὰς ἐπικρατούσας πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῶν λαῶν, τῶν διασκορπισθέντων εἰς τὴν Εὐρώπην, πρὸ τῆς διακρίσεως τῶν διαφόρων γλωσσῶν τῆς Εὐρώπης, τῆς Λεττοσλαβικῆς, Γερμανικῆς, Κελτικῆς, Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς, ἱκανοποιεῖται. Τότε ὁ ἰδιαιτέρος κλάδος, ὁ Ἀλβανικός, εἰς ὃν ὀρθῶς διέκριαν ὁ Hahn καὶ Fallmerayer, ὅτι ἀνήκει ἡ Ἀλβανικὴ, διαφέρειουσα λίαν τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς, καὶ εἰς ὃν, οἰκτρότατα παραγνωρίζοντες τὴν ἱστορίαν, τοὺς Ἠπειρωτῶν καὶ Μακεδόνων βαρβάρους θεωρήσαντες, κατέταξαν τὴν Ἠπειρωτικὴν καὶ Μακεδονικὴν, ὅστις εἶνε ἀνάμνηστος τοῖς μετὰ τῆς Ῥωμαίων Ἰλλυριῶν, τοῖς πολλαχῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν διατελέσαντι, εὐρίσκει τὴν ἀρμίζουσαν θέσιν ἐν τῇ περὶ τὸν Καυκάσον χώρᾳ, ἧτις ἐξηγεῖ πρὸς τοὺς καὶ συμβιβαίνει καὶ τὴν ἐτέραν γνώμην αὐτῶν, τὴν ὑπὸ τοῦ Xylander ὑποδειχθεῖσαν, ὅτι ἡ Ἀλβανικὴ ἔχει μείζονα σχέσιν πρὸς τὴν Σανσκριτικὴν ἢ τὰς λοιπὰς τῆς Ἰνδογερμανικῆς γλώσσης. Τότε ἡ παρατήρησις αὐτῆ τοῦ Xylander, ἣν ἐκτὸς τοῦ Hahn καὶ Fallmerayer ἀπεδέχθη καὶ ὁ Bopp, ἔτι μᾶλλον ἐνισχύουσα αὐτὴν, μὴ δυναμένη νὰ ἐξηγηθῇ διὰ τὴν Ἰλλυρίαν καὶ Ἠπειρον, ἐννοεῖται καλλίστα διὰ τὴν χώραν τοῦ Καυκάσου. Τότε ἡ θεωρία τῶν ἀναγόντων τὴν Ἀλβανικὴν εἰς τὴν φανταζομένην Πελασγικὴν, προσκρούουσα πρὸ τοῦ ἀπεράντου χρόνου καὶ τόπου διὰ τὴν Ἰλλυρίαν, εὐρίσκει ἐφαρμογὴν εἰς λαὸν τοῦ Καυκάσου. Ὁ δὲ Stier, ὅστις δὲν ἐτόλμησε νὰ κατατάξῃ τὴν Ἀλβανικὴν μετὰ τῶν γλωσσῶν τῆς Εὐρώπης, περιορισθεὶς μόνον νὰ δείξῃ, ὅτι ἀνήκει εἰς τὸ Ἰνδογερμανικὸν στελεχος,

1. Ueber das Albanische in seinen verwandtschaftlichen Beziehungen, von Franz Bopp, Berlin 1855. Ἐν ἀρχῇ.
2. Saggio di Grammatologia comparata sulla lingua albanese, per Demetrio Camarda. Livorno, 1864 σελ. 333-334.
3. Grundzüge der griechischen Etymologie von G. Curtius, Leipzig 1869, ἐκδ. τρίτη, σελ. 408.
4. Die Stellung des Albanischen im Kreise der Indogermanischen Sprachen von G. Meyer. Ἡ διατριβὴ αὕτη δημοσιεύθη ἐν τῷ περιοδικῷ Beitrage zur Kunde der Indogermanischen Sprachen von Ad. Bezzenger, Achter Band, drittes Heft, ἐκδόθη καὶ ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλάδιῳ. Σελ. τοῦ περιοδικοῦ 194.
5. Studi Filologici svolti con la lingua Pelasgo-Albanese del Professore Stanislao Marchiano Napoli 1862.
6. Περὶ τῆς αὐτοχθονίας τῶν Ἀλβανῶν ἦτοι Σκιπταρῶν, πραγματεία ἱστοριοφιλολογικὴ τοῦ Νικολάου Γ. Νικολάου Ἑλλήνου· ἐκ ἱδρύσεως τῆς Μακεδονίας. Ἐν Γοττίγγῃ 1855.
7. Καὶ τῆς πραγματείας ταυτοῦ αἰτίον αὐτῶν (τὸν Κίρολον Φριδερικόν Ἐρμάννου) ἀσμένως ἀνακηρύττω, πρῶτον τι ἐμοὶ τὸν Ἀλβανὸν ζήτημα διακονοῦντα καὶ τὸ τελευταῖον περὶ τῆς αὐτοχθονίας αὐτῶν προεφάρμην εὐχαριστήσας. Σελ. 12.
8. Μιλίτη ἱστορικὴ καὶ Φιλολογικὴ περὶ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἀλβανῶν ὑπὸ Π. Δ. Κουπιτώρη Ἰδρωτῶν, Μέρος Α' ἐν Ἀθήναις, 8. 68, καὶ 93. (Ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ 2' τόμῳ τοῦ Βήρωτος).

δεν θα έδυσκολεύτο να παραδεχθῆ ὑποστηριζομένη δεόντως ὡς ἔδραν τῆς γλώσσης ταύτης τὴν χώραν τοῦ Καυκάσου. Ἐνταῦθεν πάσαι σχεδὸν αἱ περὶ Ἀλβανικῆς γνῶμαι συναντῶνται εἰς ἓν σημεῖον, συμβιβάζονται καὶ συμφωνοῦσι θεωρουμένης ὡς γλώσσης λαοῦ τοῦ Καυκάσου, πληροῦνται ἅπαντες οἱ ὄροι αὐτῆς καὶ ἐξηγῶνται πάντα τὰ φαινόμενα.

Ἡ καταγωγή τῶν Ἀλβανῶν συνεδέθη μετὰ τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ ἱστορία δὲν δύναται ἀποδείξῃ τοὺς Ἀλβανούς ὡς ἀρχαίους κατοίκους τῆς Ἰλλυρίας καὶ Ἠπειροῦ ἢ δὲ ἀρχαία Γεωγραφία, ἣν ἐπεκάλεσθαι οἱ παραδεχόμενοι αὐτοὺς ὡς ἀπογόνους τῶν Ἰλλυριῶν καὶ Ἠπειρωτῶν προσφέρουσα ἀσημαντὰν σημεῖωσιν τοῦ 6' μ. Χ. αἰῶνος, ὅτι ὑπῆρχεν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ λαὸς Ἀλβανῶν¹, πόλις αὐτῶν Ἀλβανόπολις² καὶ ὄρος Ἀλβανόν³, καὶ οὐδαμῶς ὑποδοθημένη ὑπὸ τῆς ἱστορίας, σιωπῶσης ἐντελῶς περὶ Ἀλβανῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τέλους τῆς 11 ἑκατοστατηρίδος, οὐδὲν ἀσφαλὲς στήριγμα, οὐδεμίαν ἰσχυρὰν ἀποδείξιν παρέχει πρὸς ὀρισμὸν τῆς καταγωγῆς τῶν Ἀλβανῶν, οὐδαμῶς ἰκανοποιεῖ τὰς ἀξιώσεις τοῦ Κριτικῆς, ἀνεπαρκῆς καὶ ἀνίσχυρος ἐν ἐμβάλλῃ αὐτῶν πεποιθήσιν. Ἄλλως τε γνωρίζομεν, ὅτι χωρὶς τινὰ τοῦ Ἀλεξανδρίνου Γεωγράφου ἐξελέγχονται μεταγενέστεραι προσθήκαι καὶ ἄλλων ἢ γνησιότης ἀμφισβητεῖται μετὰ πολλῆς πιθανότητος καὶ θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ὅτι καὶ τῆς προκειμένης σημειώσεως ἢ γνησιότης δύναται ἀμφισβητηθῆ διὰ πολλοὺς λόγους. Ἡ δὲ εἰκασία τοῦ Le Quien, Assemani καὶ Magi Patavini, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἦλθον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐκ τοῦ Καυκάσου, ἢ διὰ σαθρῶν ἀποδείξεων ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νικολέου, ἀπεδοκιμάσθη καὶ ἀπερρίφθη, διότι οἱ ἠγέται αὐτῆς κατέλιπον σχεδὸν ἀνυπεράσπιστον αὐτὴν οὔτε τὴν Ἀλβανικὴν γλῶσσαν οὔτε τὴν ἱστορικὴν προτάξαντες πρὸς ὑπεράσπισιν.

[Ἐπειτα συνέχισιν].

Σ. Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο ΜΟΝΟΣ ΦΙΛΟΣ

Τίς δὲν ἐγνωρίσεν ἐν δλῃ αὐτοῦ τῇ λαμπρότητι τὸν κόμητα Ἀλβίνου τοῦ Πονβίλ, καταγόμενον ἀπὸ τῶν κομητῶν Πονβίλ τοῦ Πονλεβέ, μίαν τῶν ἀρχαιοτέρων οἰκογενειῶν τοῦ Πουατού;

Τίς δὲν ἐγνωρίσεν τὸν κομῆν αὐτὸν νεανίαν, μόλις εἴκοσι δύο ἐτῶν, κύριον καὶ διαχειριστὴν περιουσίας τοσοῦτον κολοσσιαίας, ὥστε νὰ φαίνεται ἀνεξάντλητος; Λαμπρὸς ἀστήρ, ὡς ἐκ τῆς νεαρῆς καλλονῆς του, τοῦ ἀπειροῦ πλούτου του, τοῦ στίλβοντος οἰοσμήτου του, παρέσυρε μέχρι τοῦ παρισίου Ζενίθ, τὴν μακρὰν ἐκείνην σειράν τῶν δουλικῶν κολάκων καὶ τῶν

1. Πτολεμ. Γεωγρ. Βιβλ. Γ', σφ. 13.
2. Πτολεμ. αὐτόθι.
3. Πτολεμ. Βιβλ. Γ', σφ. 13.

δισοφραμένων γυναικῶν, συνήθων παρασίτων, ἐπιμόνων καὶ ἀρπακτικῶν παντὸς ἀρινομένου νὰ καταβρωθῆ παρ' αὐτῶν.

Ἀσταθὸς χαρακτῆρος ὢν ἔπεισε νὰ δαπανῆται μετὰ τῶν μὲν, ὅ,τι δὲν δισπάθησε μετὰ τῶν δέ, ἐξυπηρετῶν οὕτω τὴν βλακῶδη ματαιότητά του καὶ τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας του, χωρὶς νὰ διατηρήσῃ διὰ μετέπειτα ἓνα καὶ μόνον φίλον, ἓνα καὶ μόνον ἔρωτα.

Τριακοντούτης, ὁ νέος οὗτος ἦτο ἐξηνητλημένος τὸ τε σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα πλειότερον ἐνός γέροντος ἢ καρδία αὐτοῦ, εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς αἰσθητικῆς αὐτῆς ἀναπτύξεως, οὐδέποτε ἔπαυεν εἰς τὰς διαχύσεις τῆς τρυφερότητος τῆς πρώτης νεότητος, καθ' ὅτι ἐπιμόνως ἐκλείσθη εἰς πάντα τὰ εὐγενῆ αἰσθητήματα, ἀρνούμενη νὰ ἀναπτυχθῆ εἰς τὴν ἐπαφὴν ἀληθοῦς ἔρωτος, τοῦ μόνου δυναμένου, ἵνα ἐμπνεύσῃ τὰς μεγάλας ἀποφάσεις ἢ τὰς ἱερὰς θυσίας.

Τὸ ἀργύριον, τὸ ὅποσον κατεῖχε καὶ τὸ ὅποσον ἔσπειρε κατὰ μήκος τῆς πορείας αὐτοῦ, ἐν μέσῳ τῶν χαμοκλάδων καὶ τῶν ἀκανθῶν, δὲν παρήγαγεν οὔτε εὐγνωμοσύνην, οὔτε χαριέσσας ἀναμνήσεις, ὡς οἱ χάλικες, οἱ ῥιπτόμενοι ἐπὶ γονίμου γῆς μένουσιν ἀγονοὶ καὶ δὲν παράγουσι τίποτε.

Καὶ τοῦτο οὐχὶ διότι ἦτο κακός, ἐτι δ' ὀλιγώτερον ἐμπάθης ἄλλα διότι ἦτο ἐγωιστὴς καὶ ἀδιάφορος τὸ τελευταῖον λουδοβίκιον, ὅπερ εἰς τὸ χαρτοπαίγιον ἀπόλεσε, ὡς καὶ τὸ τελευταῖον φίλημα, τὸ ὅποσον ἔδωκεν, ἐχάθησαν. Ἐδόθησαν χωρὶς λύπην, χωρὶς μετάνοιαν, ἀνευ οὐδενὸς ἴχνους συγκινήσεως.

Ἐν ᾧ ἦτο παντοιοτρόπως κατεστραμμένος, ἡ ἰδέα τῆς αὐτοχειρίας δὲν ἐπῆλθε, ὡς λογικὴ λύσις εἰς τὸν πτωχὸν τοῦ ἐγκέφαλον, τὸν κενὸν καὶ ἠχθέντα, ὡς κολοκύνθη ὑπὸ τοῦ ἡλίου ξηρανθεῖσα, τὴν δ' ἡμέραν, καθ' ἣν ἐκληρονόμησε τὴν πτωχεῖαν τοῦ προγόνου αὐτοῦ Ἰώβ, μὴ διδῶν τὴν ἐλπίδα, ἠδυνάτησε νὰ γνωρίσῃ τὴν λύπην.

Ἀπὸ δύο ἡμερῶν περιπλανᾶτο ἀνὰ τὴν πόλιν, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν πείναν, ἣτις ἐθέρριζε τὸν στόμαχόν του, καὶ τὸ ὑπερβολικὸν ψῆχος, ὅπερ διὰ τοῦ ἐλαφροῦ ἐπενδύτου του τὸν ἔδακνε, ὡς αἱ ἀγριοὶ ὀδόντες λύκου οἱ πᾶνοι τοῦ ἦσαν τοσοῦτον δριμύτι, καὶ πολλοί, ὥστε συναμιγνύντο καὶ συγκατεστρέφοντο.

Ἐν τῇ ἀσυνειδήτῳ ταύτῃ ἀνὰ τὰς ὀδοὺς τῶν Παρισίων πορεῖα του ἔστη αἰφνης παρὰ τὰς ὀχθὰς τοῦ Σηκουάνα, ἐν ᾧ μερὶς οὗτος διχάζεται, ὅπισθεν τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως, βρέχων διὰ τῶν πρασίνων ὑδάτων του τὴν βᾶσιν τοῦ ἀπαισίου οἰκοδομήματος, ὅπερ χρησιμεύει, ὡς σταθμὸς τοῦ θανάτου.

Στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ κιγκλιδώματος τῆς γεφύρας, ἐξέτεινε τὸ σβεννόμενον βλέμμα του ἐπὶ τῆς ὑδατώδους πεδιάδος, ἣτις ἔφρουγε χειμαρρῶδης, ὡς καὶ ἡ ὑπαρξὶς του, μὴ ἀφίνουσα ἴχνος τῆς διαβάσεώς της ὅποταν αἰφνης ἢ προσοχῇ του προὐκλήθη παρὰ τῆς ἐπιμόνου προσψάσεως

σώματός τινος, ὅπερ προσετρίβετο ἐπὶ τῶν ποδῶν του.

Ἦτο κύων τις, ὅστις πρὸ τινῶν λεπτῶν ἐπέμενε πληρῶν αὐτὸν διὰ τῶν θωπεῖων του, καὶ τί κύων!

Ἦτο μικροῦ ἀναστήματος τὸ ἐξηνητλημένον αὐτοῦ σῶμα, ἐστηρίζετο μετὰ κόπου ἐπὶ βραχυτάτων ποδῶν τὸ τρίχωμα αὐτοῦ δὲν εἶχε σχεδὸν πλέον χῶμα, τὸ ἐναπομεινανεῖχε συγκεντρωθῆ ὑπὸ τὴν κοιλιάν, ἐνθα ἀναμιγνύετο μετὰ βορβόρου, βορβόρου μέλανος, ἀπέληγεν εἰς μακροὺς σταλακτίτας, εἰδεχθεὶς τὴν θύην.

Ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπιμυκνωθεῖσης καὶ ἐκπλατυθεῖσης, ὡς νὰ εἶχε συμπιεσθῆ, ἔπιπτον τὰ ἀσθενῶς συγκρατούμενα ὕδατα του καὶ ἡ ἐρυθρὰ γλῶσσά του, ἣτις κρεμαμένη, ἐφαίνετο διὰ τοῦ βάρους τῆς συμπαρόρουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω.

Καὶ ἐν τούτοις τὸ ἀποστροφὴν ἐμπνέον τοῦτο ζῶον προὐκάλει τὸν ἔλεον ὅταν τὸ ἐβλεπέ τις ἀτενῶς, καθότι οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐξέφραζον τοσαύτην ἀγαθότητα, τοσαύτην γλυκύτητα, τοσαύτην εὐφροίαν, ὥστε προσεῖλκυον τὴν προσοχὴν, ὡς νὰ ἦσαν ἀνθρώπινοι ὠμιλοῦσαν, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ λαός.

Ὅποταν ὁ οἰκτρὸς εὐγενὴς μας παρετήρησεν, ὅτι εἶχε μεταξὺ τῶν ποδῶν του κοινὸν τετράποδον τοῦ γένους τῶν κυνῶν, ἀνέλαβε τὴν ῥεμβῶδη του στάσιν, ἀφ' οὗ τὸ ἀπεμάκρυνε διὰ τοῦ ποδός, ἥρεμα καὶ ἀνευ ὀργῆς, ἀλλὰ καὶ ἀνευ οὐδενὸς ἐνδιαφέροντος.

Τὸ ζῶον ἐπανῆλθε μετὰ πλείονος ἐπιμονῆς, σεῖον ἀνω τῆς ἰσχυρῆς βίχως του τὴν ὀρθὴν καὶ κοσμουμένην διὰ θυσάνου οὐραν τοῦ ἀνακινούμενον δὲ δι' ἀτάκτων πηδημάτων προσήρχετο τρέλλως νὰ προσκολληθῆ τὸ ῥύγχος του ἐπὶ τῶν χαινόντων ὑποδημάτων τοῦ ἀδιαφόρου φίλου του.

Οὗτος τὸν παρετήρησεν ἐκ νέου προσεκτικώτερον καὶ συναρπαγίς ἐκ παλαιᾶς ἀναμνήσεως:

— Ἀ! ὁ σκύλος! ἀνεκράξεν αἰφνης.

Ἴνα ἐξηγήσωμεν ἀκριβῶς τὴν ἀναφώνησιν ταύτην ἀνάγκη ν' ἀνέλθωμεν τὸ βῆμα τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ ἀπερίσκεπτος σπάταλος ἦτο κύριος τῆς μεγάλης περιουσίας του καὶ τῆς μικρᾶς ἐπιρροῆς του.

Ἡμέραν τινὰ, τὸ πρῶτον τότε, ἔππευε, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ μεγάρου του, τὸν γνησίου γένους Ῥωμύλου, υἱὸν τῆς Εὐᾶς καὶ τοῦ Στέντορος, ἵππον μεγίστης ἀξίας, προσερχόμενον ἐξ ἐνός τῶν διασημοτέρων ἵπποφοβίων τῶν Παρισίων—τὸ χάριεν ζῶον, μόλις ἐλάμβανεν οὗτος τοὺς χαλινούς ἀνὰ χειρᾶς, ἀνθίστατο δι' ἐπιχαρίτων κινήματων—ὅποταν κύων τις, ἐλθὼν ἐξωθεν καὶ ὑπεισελθὼν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου προὐκάλεσεν ἀπότομον κίνησιν αὐτοῦ, ἣτις θὰ ἔφιπτεν ἀφούκτως ἵππεα ὀλιγώτερον ἐπιδείξιον τοῦ κόμητος.

Οἱ ἵπποκόμοι συνθηρομένοι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐν τῇ αὐλῇ ἐφώρμησαν ἀγρίως ἐπὶ τοῦ ἀπροσκλήτου ξένου καὶ τὸν ἀπόθησαν διὰ μαστιγίου μέχρι τοῦ βᾶθους τῆς αὐλῆς, ἐνθα πληγωμένος οὐ-

τος κατέφυγε πλὴν καὶ ἐκεῖ δὲν εὖρε τὸ τέλος τῶν δεινῶν του, καθότι νέος τις ὑπηρέτης ἤρξατο δέρων αὐτὸν ἀνηλεῶς.

Εἰς τὰς ἀπελπιστικὰς κλαυθμηρὰς κραυγᾶς του, ὁ κ. δὲ Πονβίλ ἐστράφη ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου του καὶ ἐξοργισθεὶς κατήλθεν αὐτοῦ ἐπιπλήσων τὸν ἀθλιὸν ὑπηρέτην.

— Οὐτιδανέ! ἀνεκράξεν ἀρπάζων ἀπ' αὐτοῦ τὴν ῥάβδον, οὐτιδανέ! τίμη διουκαίωματι δέρεις ἐμψυχον ὃν μὴ δύναμενον νὰ ὑπεραδπίειρα εαυτό; Ἀγνοεῖς, ὅτι ζῆ καὶ ὑποφέρει, ὡς δύναται νὰ ζῆ καὶ νὰ ὑποφέρει ἀθλιός τις τοῦ εἶδους σου; Ἐχει τοῦλάχιστον τὴν ἀγαθότητα, ἣς στερεῖσαι καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην, ἣν οὐδέποτε θὰ αἰσθανθῆς! Ἄν δὲ δὲν σοι ἐπιβάλλω τὴν αὐτὴν τιμωρίαν, πράττω τοῦτο, ὡς δεῖγματος καλοκαταστάσεως καὶ οἴκτου πλὴν τοῦτο, μὴ σε καθυποχάσῃ καὶ μὴ ἐπαναλάβῃς τὸ αὐτό. Ἦδη πήγαινε εἰς τὸ μαγειρεῖον νὰ ζητήσῃς τι ὅπως καταπαύσωμεν τὴν πείναν τοῦ ἀτυχοῦς ζῶου.

Λαθῶν ἄρτου, ὁ κομψὸς ἵππεὺς τὸ διεμοίρασεν εἰς μικρὰ τεμάχια εἰς τὸν πεινῶντα προστατευόμενον του, ὅστις τὸ κατεβρόχθησεν ἀνευ μνησικακίας καὶ μαλίστα μετὰ τινος εὐγνωμοσύνης.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν οἱ μεγάλοι τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐστρέφοντο ἐκφραστικῶς ἐπὶ τοῦ ἀμφιτρώοντος του, τοσοῦτον ἐπησυχολημένου εἰς τὸν ὠραῖόν του ἵππον, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ προσεῖχῃ εἰς τὰς παραστάσεις ἀπλοῦ κυνός. Ἐν τούτοις μετὰ τὴν καταβρόχθησιν αὐτῶν τελευταίων τεμαχίων, καὶ ὡς δεῖγμα κινήσεως συμπαθείας, ἐθώπευσε τὸν κύνα ἐπὶ μίαν στιγμήν, ἵνα μὴ ἐπὶ πλέον προσεῖχῃ εἰς αὐτόν, ἀφίνων εἰς τὴν ἰδίαν του πρωτοβουλίαν τὴν φροντίδα τοῦ νὰ διατηρηθῆ ἐν τῇ ζωῇ.

Οἱ ὑπέρτατοι ὄλοι ἰδόντες τὸ παραδειγμα τοῦ κυρίου των καὶ ἐπιμελῶς ποθοῦντες νὰ φανῶσιν αὐτῷ χρήσιμοι ἢ νὰ διατηρήσωσι τὴν θέσιν των ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ εὐρωσι διὰ τὸν κύνα καλὴν τινα θέσιν ἐν τῷ σταύλῳ καὶ νὰ τῷ προστοιμάζωσι καθ' ὅρισμένας ὥρας τροφήν, κατέλληλον εἰς τὴν χῶνεσίην του.

Τὸ ἀπεχθές τοῦτο ζῶον κατέστη ὁ ἐντιτλος παράσιτος τοῦ οἴκου, χάρις δὲ εἰς τὰς ἐπανειλημμένας περιποιήσεις, τοσοῦτον μετεβλήθη, ὥστε κατέστη ἀγνωρίστον. Τὸ τρίχωμα ἐγένετο λεπτόν, λαμπρόν τὰ κολώματα τοῦ σώματός του ἐπληρώθησαν, τὸ βλέμμα ἀνεψωγογήθη.

Τὸ ὠνόμασαν δὲ ἀπλῶς ὁ σκύλος, καθότι ὁ κ. Κομῆς δὲν κατέδεχθη νὰ τῷ δώσῃ ἄλλο ὄνομα.

Μετ' ὀλίγον ὅμως οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες ἐπέπεσαν, ὡς σίφων ἐπὶ τοῦ οἴκου τοῦ κόμητος, διασπείραντες εἰς δημοπρασίας τὰ ἐπιπλά, τοὺς ἵππους, τὰς ἀμάξας καὶ αὐτὸν τέλος τὸν οἶκον.

Ἐν τῇ ἀνεμοζάλῃ ταύτῃ, οἱ ὑπέρτατοι μένοντες ἀνευ κυρίου καὶ ὁ κύων ἀνευ προστατοῦ, δισπαρόρησαν, ὡς κωνοὶ ἐν καταγίδι. Ὁ κύων ἤρξατο καὶ πάλιν τὰς περιπλανήσεις του, οὐχί, ὡς οἱ ἵπποδοχοί, οἵτινες πάντοτε εὐρίσκουσι πύργους, ἐν οἷς νὰ ἀναπαύωσι τὴν κεφαλὴν των καὶ εὐ-

γενεὶς δεσποίνας, ἄς ἐπὶ τέλους νυμφεύονται, ἀλλ' ὡς οἱ ἀνευ στέγης καὶ τροφῆς τυχοδιώκται, ζητῶν ἐν ταῖς ἀκαθαρσίαις ὄστᾶ καὶ λείψανα φαγητῶν, τὰ περιφρονούμενα παρὰ τῶν ῥακοσυλλεκτῶν.

Θὰ μὰς ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν παρακολουθῶμεν εἰς ὅλας τὰς περιπλανήσεις του, παρομοίας ἄλλως τε πρὸς τὰς τῶν ἀποκλήρων, τῶν ἀτυχῶν ἀρκεσθῶμεν δὲ μόνον νὰ τὸν ἐπανεύρωμεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου του, καθ' ἣν ἡμέραν αἱ περεπέται τῆς ζωῆς τῷ παρέσχον τὴν ευκαιρίαν ταύτην.

— Ἀ! ὁ σκύλος! εἶχεν ἀνακράξει ὁ νεανίας μετὰ κινήσεως ζωηρᾶς εὐχαριστήσεως συνοδευθεῖσης ἀμέσως ὑπ' εὐχαρίστοιο ἀναμνήσεως, ἀγαθῆς πράξεως παρ' αὐτοῦ διαπραχθεῖσης ἄλλοτε, τῆς μόνης ἴσως ἐν τῷ μύλῳ ἀρξαμένη βίῃ του.

Κύψας δὲ πρὸς τὸ ζῶον, ἐθώπευσε τὸ τρίχωμα γινόμενον καὶ πάλιν σκληρὸν καὶ ἀκανθῶδες· εἶτα δὲ εἰς τὰ τόσα ἀνευ συμφέροντος δειγμάτων ἀγάπης δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ συγκινήθῃ. Καθότι ὁ κύων οὕτω πράττων ἐφαίνετο, ὡς νὰ τῷ ἔλεγε, μετὰ τὰς τόσας ἀτυχίας: «Μόνος ἐγὼ δὲν σε ἐλησμόνησα».

Ὁ κ. δὲ Πονβίλ ἐκάθισεν ἐπὶ τινος λιθίνου καθίσματος καὶ θέσας τὴν κεφαλὴν του ἐντός τῶν χειρῶν ἤρξατο σκεπτόμενος.

Ἡ ὑπαρξὶς του τότε διήλθε ταχέως ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του, ὡς ἐν ὄνειρῳ, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ μήτηρ του, ἡ ἀγαθωτάτη τῶν γυναικῶν ἔσκεπε τὴν πρώτην καὶ ἀσθενῆ νεότητα του ἐπανεῖδεν ἑαυτὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἀμαξίᾳ, ἣτις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς λύκειον, ἐν ᾧ ἀνεπαύετο ἡ ὀκνηρία του ἀνεῦρεν ἑαυτὸν εἰς τὰς μακρὰς ἀγρυνίας τῶν διασήμων ξενοδοχείων, περικυκλούμενον ὑπὸ ὠχρῶν συνδαιτυμόνων καὶ μεμαραμμένων γυναικῶν, ἢ ἐνώπιον τοῦ πρασίνου τάπητος τοῦ χαρτοπαίγιου, ἐφ' οὗ ἤρχοντο καὶ παρήρχοντο τὰ χρυσαῖα νομίσματα, διὰ τῆς μονοτόνου φωνῆς τοῦ διευθύνοντος τὸ παιγνίδιον.

Ὅποταν ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν, ὁ κύων καθήμενος πάντοτε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἔβλεπεν αὐτόν διὰ τῶν ἀγαθῶν καὶ εὐφωῶν ὀφθαλμῶν του: «Ἵποφείρεις, ἐφαίνετο λέγων, ἐμπιστεύθητι εἰς ἐμὲ τοὺς πόνους σου, θὰ εἰμεθα δύο διὰ νὰ τοὺς μοιρασθῶμεν».

Αἱ λυπηραὶ ἀναμνήσεις ἐξητησίθησαν ἐντός μακροῦ στεναγμοῦ τοῦ κ. δὲ Πονβίλ ἠσθάνθη εἶδος ἠθικῆς ἀνακουφίσεως, ἀγνώστου δι' αὐτόν, ὅστις ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πάντα ἐγίνωσκον ἐθουσίθη εἰς σειρὰν ζητημάτων ἀπρηρμένων καὶ μεταφυσικῶν, ἐρωτῶν ἑαυτὸν, ἀνήσυχος, ἂν ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἢ τοσοῦτον ὑπερήφανος, δὲν εὐρίσκει τὸ συμπλήρωμα αὐτῆς ἐν ἐκείνῃ ζῶον τινῶν κατωτέρων ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν δὲ τῶν σκέψεων τούτων:

— Ναι, εἰμεθα φίλοι, καὶ σὲ ἀγαπῶ, λέγει εἰς τὸν κύνα του, οὗτινος τὸ τραχὺ τρίχωμα ἐθώπευσε.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην τὸ ζῶον ἠγέρθη, ἔξυσε τὸ χῶμα, ἐπανῆλθε νὰ ἐπιθέσῃ τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ κυρίου

του ὄστος ἐκύταξε μηχανικῶς τὴν γῆν καὶ ἔμεινε ἐνός, δι' ὅ,τι ἐβλεπε πεντάραις εὐρίσκοντες πρὸ τῶν ποδῶν του, ῥιφθεῖσαι ἐκεῖ παρὰ φιλανθρώπων χειρῶν, αἰτνες παρὰ ἀνθρώπων ἐξηνητλημένου ἔχοντος ψωραλέον κύνα, ἔσπευσαν νὰ δώσωσι τὸν ὄβολόν των.

Ἐρυθρίασε μέχρι τῶν βυθῶν τῆς ψυχῆς του ὁ ἀνθρώπος αὐτός, ὅστις ἐξέπληττε τὸν διασκεδάζοντα κόσμον διὰ τῶν μεγαλοπρεπῶν καὶ περιττῶν δαπανῶν του. Αὐτὸς ἐπαίτης! Τί ἦτο ὁμως πράγματι ἀνευ ὀβολοῦ ἐν τῷ θυλακίῳ του, ἀνευ στέγης, ἀνευ ἄρτου, ἀνευ ἐπαγγέλματος, ἀνευ ἐνδύματων;

Ἀδιάφορον! δὲν ἐζήτησε τὸ ἀργύριον τοῦτο, μὴ κερδίσας δὲ αὐτὸ δὲν ἠδύνατο, δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ θίγῃ ἢ πρώτη του ἐπομένως κινήσεις ἦτο νὰ τὸ ἀποθήσῃ, ὡς ὑβρίν πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειάν του... Τὴν ἀξιοπρέπειάν του! Ἐν ποίῳ ἐνδύματι παρουσιάζετο σήμερον αὐτὴν πρὸ τῶν πεινῶν διαδρατῶν τῆς προκομίας; Ἐν ὁποιαῖς πτυχαῖς τοῦ ἐρρυπωμένου ἐπενδύτου, ἐν ὁποιαῖς τεμαχίαις τοῦ καταχευομένου καὶ μοναδικοῦ πανταλονίου του, ἐν ὁποιαῖς ὀπαῖς τῶν ὑποδημάτων του ἐφανεροῦτο κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην τῆς ἀπολύτου πείνης καὶ τῶν ἀόπταστων ἐλπίδων του; Ἀφοῦ πανταχόθεν διαφαίνεται ἡ ὠχρὰ καὶ ἀπεψυγία σάρκός του.

Τίς ὅμως συνειδήσις δὲν θὰ ἐσυνθηκολόγει ἀπέναντι κενοῦ στομάχου, καὶ ὑπὸ τὰς ὑπαγορεύσεις ἐγκεφαλοῦ παραφερομένου ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ἀπελπισίας; Ἡ πείνα! ἡ φοβερὰ αὐτὴ λέξις, ἣτις περιπτατο τῆς κεφαλῆς του, ὡς ὁ κρότος φανταστικῶν πετερύγων ἐν σκοτεινῇ νυκτί, τῷ συνεβούλευε νὰ δεχθῆ βοήθειαν, ἣν τῷ ἐπεμπεν ἡ θεῖα Πρόνοια ἄλλ' ἢ ἀλαζονεία του τῷ ὑπηγόρευεν, ὅτι καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ πέσῃ μᾶλλον ἐξ ἐξαντλήσεως ἢ νὰ ζῆσῃ διὰ τοῦ ἔλεους.

Ὁ κύων ὅμως δὲν εἶχε τὰς δυσκολίας ταύτας, ὡφείλειν ἄρα γέ ν' ἀποθάνῃ αὐτὸς τῆς πείνης ἕνεκα τῆς ἀνοήτου ματαιότητος τοῦ κυρίου, παρ' οὐ προσελπίσκει προστασίαν;

Οὐχί! Τὸ πρῶτον ἦδη, ὁ κ. δὲ Πονβίλ ἐσκέπτετο περὶ τῆς ἀνάγκης τῶν ἄλλων καὶ συλλέγων τοὺς ὀβολούς, αἵτινες τῷ ἐνέπνεον ἀποστροφὴν, ἤρξατο φεύγων ὡσεὶ διέπραξέ τι ἐπιλήψιμον, σταθεῖς δὲ εἰς τὸ βάθος σκοτεινοῦ δρομίσκου ἐνθα ὁ ἀνθρώπος καὶ τὸ ζῶον ἠδυνήθησαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ καταπραύνωσι τὴν πείναν των, διεμοιράσθησαν ἓνα τῶν γνωστῶν ἄρτων τῶν στρατιωτῶν, οὗτινος ἡ πικρὰ γεῦσις ἐφάνη μυριάκις κρείσσων εἰς τὸν κόμητα, τῶν καλλίστων γευμάτων τῶν περιβοητῶν ξενοδοχείων. Ἡ κατάστασις ὅμως αὐτὴ ἦν τὸ προοίμιον μόνον τῶν δεινῶν, ἄτινα ἐπεκρέμαντο ἐπὶ τῶν δύο συντρόφων.

Ἡ χῶν ἐπεφάνη ἐν δλῃ αὐτῆς τῇ ἀπαισίᾳ ἀγῆλη, τοσοῦτον δὲ πυκνῶς ἐπιπτεν, ὥστε πληρώσασα ἀμέσως τὴν ὁδὸν δι' ἀλλεπαλλήλων καὶ ἀπεψυγμένων στρωμάτων κατέστησεν αὐτὴν ἀδιάβατον ὁ ποταμὸς παρέσυρε μετὰ δούπου τεμάχια

πάγου, αἰετῶν δὲ τῶν οἰκῶν κεκαλυμμέναι διὰ τῆς λευκῆς, ὡς βάρβαροι, χιτῶνος, ὑπὸ τὸν μολύβδινον οὐρανόν, ἐνεπείθουν εἰς τὴν ψυχὴν ἀρρητον μαλαγγολίαν. Ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ταύτης, περιπάτου με κενὸν τὸν στόμαχον, ζητοῦντες τὴν νύκτα, ὑπὸ τὰς γεφύρας καταφύγιον, ὅπου ἤρηνετο αὐτοῖς ἡ ἀστυνομία. Μετὰ τινὰς ἡμέρας τῆς τυχοδιωκτικῆς ταύτης υπάρξεως, ὁ κ. δὲ Πονβίλ κεκυρῶς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀθλιότητος καὶ τῶν στερήσεων, μετὰ κόπου ἐσύρετο ἐν συνοδίᾳ τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ φίλου. Οὗτος δὲ ἰσχυρότερος ἔτι, μὲ ἐπιπλέον κρεμαμένην τὴν κεφαλὴν, τὸν ἠκολούθη παρα πόδας, δεχόμενος μετ' ἀπλησιμένου βλέμματος τὰς θωπείας, ὡς ἐπεδαψίλευεν αὐτῷ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὁ εὐγενής. Περί τὸ μέσον τῆς ἡμέρας ὁ κύων ὑπέδειξε δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ κρατηθῆ εἰς τοὺς πόδας του, τὰ μέλη αὐτοῦ ἐφαίνοντο ἀποναρκωθέντα, ὁ ποὺς αὐτοῦ, δὲ οὐ ἐγώλαινε, ἐφαίνετο ὡς παράλυτος, τὸ δὲ ἀσθενὲς σῶμα του ἔτρεμεν ὑπὸ σπασμωδικῶν κινήσεων.

Ὁ κόμης τὸν ἐλυπήθη· τὸν ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τὸν ἔφερεν, ὡς παιδίον, αὐτός, ὅστις μόλις ἠδύνατο νὰ βαδίση.

Ἡ χιὼν ἐπιπτε πάντοτε διὰ μεγάλων νιφάδων ἰσοπεδοῦσα τὰ κοιλώματα, ἐξαφανίζουσα τὰς γωνίας, πανταχοῦ ἐπαφίνουσα τὰ βαμβυκώδη τῆς ἔχνη.

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες βακχάνδοι ἐθρυζον τὸν πάγον, ἢ περισύναζον τὴν χιὼνα πρὸς εἰκοσι καὶ πέντε λεπτά τὴν ὥραν, μὲ τὸ προνόμιον νὰ θερμαίνωσι τὰς νεναρκωμένας χεῖρας των εἰς τὰς ἀσβέστους ἐστίας, τὰς εἰς τὰς δημοσίας πλατείας ἐκτεθειμένας.

Ὁ κ. δὲ Πονβίλ ἐπεχείρησε νὰ προσεγγίση, καὶ αὐτός πρὸς μίαν ἐξ αὐτῶν, ἵνα ἀναλωγογήσῃ τὸν κύνα, ὅστις ἀπέθνησκεν ἐκ τοῦ ψύχους.

Πλὴν ἡ βραχνὴ φωνὴ τοῦ διεθυβόντος τὰ ἔργα ἠκούσθη.

— Δὲν ὑπάρχει θέσις ἐδῶ, οὔτε διὰ τοὺς σκύλους οὔτε διὰ τοὺς ταμπέλιδες· πηγαίνετε ἄλλοῦ νὰ ψυφῆσετε.

Ὁ κόμης ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐνώπιον τῆς τραχείας ταύτης ὕβρεως· πλὴν προτοῦ νὰ ὑπακούσῃ, προσῆλθεν εὐσεβῶς πρὸς τὸν αὐστηρὸν ὑπάλληλον τοῦ δημοαρχείου.

— Δὲν εἶμαι ὀκνηρός, κύριε, εἶπε, ἂν θέλετε νὰ με λάβητε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν σας, εἰμὶ πρόθυμος νὰ προσφέρω τὰς δύο μου χεῖρας καὶ τὴν θέλησίν μου.

— Διατί ἔχει; ἀπήντησεν οὗτος ὑπάρχει δουλειὰ διὰ κάθε χριστιανῶν, ἀλλ' ἔχει καὶ διὰ τὸ σκέλεθρο ποῦ ἔχεις στὴν ἀγκαλιά· ρίξ' το στὸν ποταμὸ καὶ ἀκολουθήσέ με.

— Εἶναι ὁμῶς ὁ μόνος μου φίλος, κύριε.

— Πῶς, κρατεῖς σὺ αὐτὸ τὸ συχαμένο σκυλί ποῦ μόλις ἔμπορεῖ καὶ κουνιέται;

— Καὶ τὸ κρατῶ ἂν πρόκειται δὲ νὰ τὸ χωρισθῶ προτιμῶ νὰ ἀποθάνω μαζί του.

— Τότε ἀλλάζει, κράτησέ το σφιχτὰ

καὶ ἀδειασέ μου τὴν γωνιά, δὲν θέλω οὔτε σένα, οὔτε αὐτό.

Ὁ κόμης συνῆλθεν ἐπ' ὀλίγον:

— Κύριε, εἶπε, μετὰ παρακλητικῶν βλέμματος προσβλέπων ἐκείνον, ἀφοῦ ἐπρόκειτο νὰ ἐξαρτηθῆ ἢ ὑπαρξίς του, ἂν θέλετε νὰ ἐπιτρέψητε νὰ μείνῃ ὁ κύων μου πλησίον τῆς πυρᾶς, ἐνῶ ἐγὼ θὰ ὑπάγω νὰ ἐργασθῶ, ἀφίνω εἰς ἡμᾶς εὐχαρίστας τὸ ἦμισυ τοῦ ἡμερομισθίου μου.

Ὁ ὑπάλληλος παρετήρησε περιέργως τὸ ἀσθενὲς καὶ πάσον ὄν, τὸ ὅποσον ἐν τοιαύτῳ ἀγωνίᾳ ἐποιεῖ τοσοῦτον ἐλευθέριον πρότατιν, διέτιδε τοὺς δακρύοντας ὀφθαλμούς του διὰ τοῦ ὠχροῦ τοῦ μευιδιάματος, ἢ δὲ προσπεποιημένη σκληρότης του ἔπεσεν, ὡς ἀνεμὸς ὑπὸ τὴν βροχὴν.

— Ἄς εἶναι, εἶπε συγκεκινημένος, εἶσαι καλὸ παληκάρη, ἐσύ! Βάλε τὸ σκυλὶ ἐπάνω 'ς τὸ παληὸ τσουβάλι, κ' ἐγὼ τὸ προσέχω ἂν κανένας τολμήσῃ καὶ τὸ πειράξῃ, θὰ τοῦ σπάσω τὰ νεφρά του. Ὅσο δὲ διὰ τὸ ἡμερομισθίον, δὲ μου φαίνεσαι τόσο πλούσιος, κράτησέ το διὰ τὴν κούραξιν τὸν ἑαυτό σου καὶ νὰ θρέψῃς τὸ γέρο φίλο σου. Καὶ τώρα ἀκολουθήσε τοὺς ἄλλους χωρὶς τσιριμόνιες. Δουλειά, δουλειά!

Ὁ κ. δὲ Πονβίλ, ὅστις οὐδέποτε ἐγνώρισε τὴν ἐργασίαν, καὶ πόρον ζωῆς, προέβη εἰς τὸ ἔργον μετὰ ζήλου. Ὁ ἐκφυλισθεὶς ὑπὸ τῆς διαφθορᾶς ἄνθρωπος, ἀναγεννηθεὶς νῦν, ὑπῆκουεν εἰς νέον ἀίσθημα: ἡγάπα, ἡγαπάτο.

(E. Montagne). N. I. Σ.

ΟΙ ΦΙΛΕΛΛΗΝΕΣ!

Συνείδησις ἰδί σελ. 126.

ΜΕΡΟΣ Α.

Φιλέλληνας ἀποθανόντας κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἢ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1860.

266. TOURET HILARION (ΙΛΑΡΙΩΝ ΤΟΥΡΕ).

(Ἐκ Sarreguemines τῆς Γαλλίας· ἀπέθανεν ἐν Πειραιεὶ ἔξ ἀσθενείας τὴν 28 Ἀυγούστου 1857).

Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς αὐτοκρατορίας ἦσαν τὰ πρῶτα τοῦ στρατιωτικοῦ του σταδίου. Ἐξηκολούθησεν ὑπηρετιῶν τὴν πατρίδα του μέχρι τοῦ ἔτους 1825. Παρήτησε τότε τὸν βαθμὸν τοῦ ἀξιωματικοῦ τῶν Οὐσσάρων, ὅπως ἀκολουθήσῃ τοὺς ἄλλους ἐθελοντάς, τοὺς ὁποίους ὁ ἠρωϊκὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος καρκινεῖ νὰ συμμερισθῶσι τὴν δόξαν καὶ τοὺς κινδύνους.

Ὁ Φαβιέρους τὸν ἔθεσεν εἰς τὸ τακτικὸν ἱππικὸν καὶ ἀπέκτισεν ὑπόληψιν εἰς Φάληρον καὶ ἄλλας ἐκστρατείας, ἰδίως ἐν Χίῳ, ὅπου ἡ ὄρατα του διαγωγὴ καὶ ἡ τῶν ἱππέων του ἐπιτήρησις κολακευτικώτατα ὑπὸ τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τὴν ὀρασίαν τῆς ἐξόδου τῶν Τούρκων, εἰς τὴν ὅποιαν τῶσεν γενναίως ἀντέστησεν τὰ τακτικὰ στρατεύματα. Ὁ συνταγματάρχης Touret εἶχεν ἐκτός τοῦ στρατιωτικοῦ του ζήλου καὶ ἀληθῆ ἱκανότητα τὴν ὅποιαν ἐπεβεβαίω

1. Ἐξ ἀριθμοῦ συγγραμμάτων τοῦ φιλέλληνα Ἐρρίκου Φαυρέ.

καὶ τὸ στρατιωτικὸν του παράστημα. Ἦτο ἀκούρατος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, αὐστηρός, ἀλλὰ δίκαιος. Ἡ ἀνύσυχος ἐνεργητικότης του τὸν παρέσυρε πολλάκις πλεόν τῶν αὐστηρῶν ὀρίων τῶν δικαιωμάτων του. Ἄριστος σύντροφος, πλήρης εὐγενείας καὶ ἀπαραιτίλλου φιλοφροσύνης, ἐτιμᾶτο γενικῶς καὶ ἡγαπάτο.

Εἰς αὐτὸν ὀφειλοῦνται αἱ πρῶται σημειώσεις περὶ φιλελλήνων ἐν αἷς ὁ συνεργάτης του ἐπέπρωτο μετὰ λύπης νὰ γράψῃ καὶ τὸ ὄνομα φίλου τόσοσ προωρῶς θανόντος. Ἀπέθανε, καθ' ἣν στιγμὴν τὸ ἀτμόπλοιον ἡγκυροβόλει ἐν τῷ λιμένι Πειραιῶς, ἐπιστρέφων ἐκ Γαλλίας, ὅπου εἶχε μεταβῆ πρὸς θεραπευτικῆς ὑγείας του, καταστραφείσης ἐκ τῶν κόπων σταδίου μακροῦ καὶ ὀφελίμου τῆ Ἑλλάδι. Ἦτο φρουραρχὸς Ἀθηνῶν· ἔφερε τὸν σταυρὸν τῆς Λεωσῶνος τῆς τιμῆς, τὸν τοῦ Ἁγίου Φερδινάνδου τῆς Ἰσπανίας, τὸν τοῦ Σωτῆρος καὶ τὸ μεταλλίον τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

U.

267. URQUART CHARLES GORDON.

(ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΟΡΔΩΝ ΓΥΚΑΡ).

(Ἐαῖτος· ἐρονεῖθη τυχαίως ἐν Κρήτῃ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1828).

Διῶκει ἐν Φαλήρῳ μικρὸν σῶμα ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ συνταγματάρχου Gordon. Ἦτο γενναῖος καὶ λιαν ἀγαπητὸς εἰς τοὺς στρατιώτας του. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου του ἦτο φρουραρχὸς τοῦ μικροῦ φρουρίου τῆς Γραβούλης, κατεπλεκώθη δὲ ὑπὸ τῆς οἰκίας, εἰς ἣν κατώκει.

(Ἐστία συνείδησις)

Η ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΩΤΙΣΣΑ!

(Μετὰφράσις).

Συνείδησις ἰδί σελ. 120.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Μεταξὺ τῶν Σλαβῶν ἐκπεπληγμένων μόνος ὁ Δουμβρόσκης ἔκαμε χειρονομίαν τινὰ καὶ ἐξέβαλε κραυγὴν τινὰ ἀγρίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ παράτακα κατεστάλη ὑπὸ τὸ κεραυνόβροχον ὄμμα τοῦ ἀρχηγοῦ. Ἄλλ' ἀνὴρ τις εἰσελθὼν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπέσπασε τὸ πιστόλιον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Τζανῆ μετὰ τινος αὐθεντίας. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν ὁ γέρον Παῦλος Μάκεβιτις.

— Σιωπῇ! εἶπεν ἀφοπλίζων τὸν Σκλαβόνον· ὁ κρότος ὄπλου δύναται νὰ μᾶς καταστρέψῃ ὅλους· ἀκούσεις τὰ βήματα ἱππων;

— Μὰ τὴν ἁγίαν Τριάδα, ἀνέκραξεν ὁ Μάρκος εἰναι ὁ Ὀγουλίνος ὅστις μᾶς στέλλει τοὺς ἐλαφροτέρους στρατιώτας του ἵνα ἀναγγεῖλωσι τὴν ἀριζίν του.

— Δὲν εἶναι ὁ Ὀγουλίνος ἀπήντησεν ὁ Παῦλος· ὁ θύρβος ἔρχεται ἐκ τοῦ μέρους τοῦ Ναρέντου καὶ ἔχει ἐκ τῆς πεδιάδος...

Στρατιώτης τις φρουρὸς πλησίον τοῦ Ρουσονικῶ καὶ ὅστις διὰ τινῶν ὄπῶν ἐπὶ τῶν τοίχων ἐπέβλεπε καὶ τὰ περὶχωρα

1. Μολδοστρία τοῦ κ. X. B. Saintino

ἔωρθε παράτα εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν μέσῳ τῶν Σλαβῶν κραζών.

«Εἰς τὰ ὄπλα! οἱ Σάξωνες!»

Σχεδὸν ταυτοχρόνως δωδεκάς ἱππέων αὐστριακῶν ἐφάνη ἐνώπιον τῶν παλαιῶν σπητῶν βραδέως προχωροῦσα, σχεδὸν ἀτάκτως, ἄλλων μὲν ὡς ἀποκοιμηθέντων ἐπὶ τῶν ἱππῶν ἄλλων δὲ διαλεγόμενων ἐν πλήρῃ ἀσφαλείᾳ κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἐνώπιον τῆς αἰφνιδίας καὶ ἀπροσδοκῆτου ταύτης ἐμφάνισως οἱ Σλάβοι ἐμειναν ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἀναποφάσιστοι.

«Δὲν μᾶς εἶδον εἶπεν ὁ Μάρκος χαμηλῆ τῆ φωνῇ εἰμεθα ἐν τῇ σκιᾷ».

— Δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ συναντήσουν τὸν Χασάν ἢ τὸν Ὀγουλίνον ἀπεκρίθη ὁ Τζανῆς, ὅστις ἐνώπιον τοῦ κινδύνου ἀνεῦρε τὸ θάρρος καὶ τὴν ψυχραιμίαν του· καίτοι ὀλίγοι ἠμποροῦν νὰ ἐξεγείρουν μέγαν θόρυβον καθ' ἡμῶν, ὡς τοὺς προλάβωμεν ἀποτελεῖοντες τοὺς.

Ἐπειτα ἀποταθείς πρὸς τὸν Παῦλον, περιφρονητικῶς δεικνύων τὴν Χρίσαν.

— Σὺ γηραιὸς μου φίλε, ἀγρύπνει ἐπὶ τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ φύλαξέ τὰ παληὰ σπήτια μὲ τοὺς ἡμίσεις τῶν ἀνδρῶν μας.

Ὁ ἴδιος προσδιορίζει ἐκείνους ὅτινες θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ δίδει τὸ σημεῖον. Τρέχουσιν εἰς τοὺς σταύλους· πρῶτος ὁ Τζανῆς ὄρμᾳ εἰς τὰ πρόσω ἵνα ἐπιβλέπῃ τὰς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὕταν στρέφῃ νὰ ἴδῃ εἰς μόνος ἄνθρωπος εἶναι πλησίον του ὁ Ζαγγράβ, καὶ οἱ ἄλλοι φθάνουσι μετ' ὀλίγον, ὅλοι δὲ ὄμοιοι, οἱ ἱππεῖς ἐν καλπασμῷ, οἱ πεζοὶ δρομαῖοι εἰσδύουσιν εἰς τινὰ οἴκειν ὁδὸν μόνον βατήν πρὸς τὸ μέρος τοῦτο. Κατελθόντες ἐπὶ τὰ ἔχνη τῆς ἐνωμοτίας δὲν ἐβράδυναν νὰ ἴδωσιν αὐτὴν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν πρὸ αὐτῶν πάντοτε ἐξακολουθοῦσαν τὸν δρόμον τῆς μετὰ τῆς αὐτῆς ἀταραξίας. Ἄλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν οἱ Σλάβοι ἐξήρχοντο πρὸς τὴν πεδιάδα πυροβολισμοὶ ἐγγύτατοι ἀπὸ τινος φράκτου ἐπιφέρουσι τὴν ἀταξίαν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοὺς ἀναγκάζουσι νὰ κἀμφῶσι πρὸς τὰ δεξιά.

Ὁ Τζανῆς ἐπέπεσεν εἰς ἐνεδραν, προσπαθῆσαι δὲ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ πρὸς τὰ παληὰ σπήτια, ἀλλ' οὐλαμὸς δαλματικοῦ πεζικοῦ τῷ ἔκλεισε τὴν ὁδὸν ἣν διέτρεξε. Θὰ ἐγκαταλείψῃ λοιπὸν τοιοῦτοτρόπος τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ του; Διαλογιζόμενος τὸν Παῦλον τὴν Χρίσαν ἴσως ἐτοιμάζεται νὰ διατάξῃ ἀπληπισμένην ἐφοδον, ἀλλ' ἐκπέμπων ἄγριον θαυμασμόν ἵσταται αἰφνης, ὡς ἀπολιθωθείς.

Ὅπισθεν τῶν δαλματῶν πεζῶν δύο ἄνδρες ἐκάθητο ἐπὶ ὑψηλῶν τρασιλιθικῶν ἱππῶν καὶ ἐξεῖχον ἐκ τῆς γραμμῆς τῶν πρὸ αὐτῶν παρατεταγμένων στρατιωτῶν· ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἦν ὁ διοικὼν τὸ ἀπόσπασμα ἀξιωματικὸς, ὁ ἄλλος ὅστις δὲν ἔφερεν ἐνδύμα στρατιωτικόν, νέος καὶ ὄρατος καὶ ὑπ' αὐτὰ τὰ ἐσχισμένα ἐνδύματα του καὶ μὲ αὐτὴν τὴν μακρὰν καὶ ἀτακτον κόμην του, εἶν' ὁ αἰχμάλωτος τῶν Σλαβῶν, ὁ Γεώργιος Ἀρσταῖν, ἐν ὁ θάνατος δὲν ἠγγισ, διότι οἱ στρατιῶται τῆς Αὐστρίας συνάντηθέντες κατὰ πρῶ-

τον ὑπὸ τοῦ Κροάτου καὶ ὀδηγηθέντες ὑπ' αὐτοῦ τὸν ἐλευθέρωσαν ἐγκαίρως· οἱ πυροβολισμοὶ οἱ ἀκουσθέντες ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ Ναρέντου μόνον εἰς τὸν Χασάν τὸν Μορλακὸν καὶ τοὺς τέσσαρας αὐτοῦ ληστὰς ὑπῆρξαν ὀλέθριοι.

Εἰς τὴν θέαν τοῦ προσώπου ἐκείνου, ὠχροῦ εἰσέτι ἐκ τῶν προσφάτων συγκινήσεων, τὸ ὅποσον ἐμειδία πρὸς αὐτὸν εἰρωνικῶς, ἐπανευρίσκων πρὸ αὐτοῦ τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο τοῦ μίσους τοῦ ὅπερ ἐπίστευσε ἦδη κείμενον ὑπὸ τὰ φύλλα, ἐν ᾧ αὐτός ὁ Ἀρσταῖν τὸν ἐχαίρετα διὰ χειρονομίας προκλητικῆς, ὁ Πέτρος Τζανῆς ἐξέβαλεν ἀγωνιώδη καὶ ἀπορον κραυγὴν.

Συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν λαμβάνει τὴν καρμπίναν του καὶ σημαδεύει τὸν Μαργάρον· οὗτος βλέπει τὸ κίνημα, μαντεύει τὸν σκοπὸν καὶ ἐξάγει ἐκ τῆς ἀτραβῆς μακρὸ πιστόλιον προστατεύει δι' αὐτοῦ τὸ πρόσωπόν του, χωρὶς νὰ ζητῇ νὰ ἀποφύγῃ ἄλλως τὴν βολήν, ὅσοι ἐπρόκειτο περὶ ἀπλοῦ ζητήματος τιμῆς καὶ ἐπομένως ἢ προτεραιότης ἀνήκεν εἰς τὸν Τζανῆν.

Ἡ σφαῖρα τοῦ Σκλαβούνου ἀποπλανηθεῖσα ἐνεκα σφοδροῦ λακτίσματος τοῦ ἱππου του διήλθε δέκα πόδας ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ νεαροῦ αὐτοῦ ἀντιπάλου, ὅστις καὶ αὐτός ἵνα δώσῃ τέλος εἰς τὴν παράδοξον ταύτην μονομαχίαν ἐξεπυροσκορήσῃ τὸ ὄπλον του φιλοφρόνως εἰς τὸν ἀέρα μετὰ τῆς μεγαλητέρας ψυχραιμίας.

Ὁ Τζανῆς ἀπόλωσε πᾶσαν συναίσθησιν τῆς θέσεώς του· αἱ λέξεις ἐπαύγων ἐπὶ τῶν χειλῶν του, αἱ ιδέαι του συνεχέοντο ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ. Καταληθθεὶς ὑπὸ σκοτιδινιάσεως, ἔστρεψε τὰ ἦνια καὶ οἱ αὐτοκρατορικοὶ στρατιῶται ἐχαίρετησαν τὴν ὀπισθοχώρησιν του διὰ γενικοῦ πυροβολισμοῦ.

Ὁ αἰχμάλωτος ἦτο ἐλεύθερος, ἀλλ' ὁ Ζαγγράβ εἶδε τὴν Χρίσαν μαστιγουμένην ὑπὸ τοῦ Τζανῆ.

ΚΕΦ. Β'

Ὁ θάνατος τοῦ ναυαλαβιστοῦ.

Τὴν ἐπομένην καθ' ὄλας τὰς κόμας καὶ τὰ χωρία τῆς Δαλματίας ὁ δημόσιος κηρύξ ἐπληροφόρει τοὺς κατοίκους τὰ ἐξῆς·

«Ἐν ὀνόματι τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Αὐτρίας Φραγκίσκου, βασιλέως τῆς Βοερμίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Κροατίας τῆς Σκλαβωνίας καὶ Ἰλλυρίας, δουκὸς τῆς Δορραίνης, τοῦ Σαλτζσούργου, τῆς Στυρίας, τῆς Καρυνθίας καὶ τοῦ Καρυνίου, μεγάλου Βοεβόδα τῆς Τρανσυλβανίας, μαργράβου τῆς Μοραβίας, ἡγεμονικοῦ κόμητος τοῦ Τυρόλου τοῦ Κυβούρνου τοῦ Γαίρτζ καὶ τοῦ Γρόδσκα, κυριάρχου τῆς Βενετίας κληρονομικοῦ φρουραρχοῦ τῆς Ραχούλης τῆς Ζάρας καὶ τοῦ Κατάρου κτλ. κτλ. γνωστοποιεῖται εἰς πάντα τοὺς ἐπισηκούς τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἰδίως τοὺς τῶν τριῶν Δαλματιῶν, ὅτι ὁ λησταρχος Πέτρος Τζανῆς ὁ λεγόμενος Σκλαβούνος ἄλλοτε λοχίας τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ, νῦν δὲ λιποτάκτης, πλαστογράφος, φονεὺς, ἐτόλμησε νὰ ἀναφανῆ ἐνόπλιος

κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀδριατικῆς, ἐνεκεν δὲ τούτου καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν κακούργηματων αὐτοῦ καὶ ὀπωρῆσασθαι σὺν καλλίον αἰ πιστοὶ ὑπῆκοοι τῆς Αὐτοκρατορίας ἢ Αὐτοῦ Μ. ὁ αὐτοκράτωρ ἀπεράσισε νὰ παραχωρήσῃ ἀμοιβὴν εἰκοσι χιλιάδας ἀργυρῶν αὐστριακῶν φλωρινίων εἰς πάντα ὅστις ἤθελε παραδώσει εἰς τὰς ἀρχὰς τὸν Πέτρον Τζανῆν νεκρὸν ἢ ζῶντα».

Τὴν προκήρυξιν ταύτην ὁ Πέτρος Τζανῆς καὶ οἱ περὶ ἑαυτὸν ὀλίγοι ἄνδρες, μετμηφισμένοι πάντες εἰς βουκόλους σέρβους, ἤκουσαν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς κωμοπόλεως Ἐστουργένης.

Τότε ἀπεφασίσθη νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν καὶ νὰ βαδίσωσι καὶ πάλιν κατ' εὐθείαν πρὸς τὰ ὄρη. Μετὰ διῶρον σύντομον πορείαν διὰ τῆς πεδιάδος ἐφθάσαν εἰς τὰς μέλλον ἀποκρήμονας στενωπούς· φεῦ! δὲν εἶναι εἰμὴ τέσσαρες μόνον, ὁ ἀρχηγός, ὁ Μάρκος, ὁ Δουμβρόσκης καὶ ὁ Ζαγγράβ.

«Ἰωάννη ἔλεγεν ὁ Τζανῆς πρὸς τὸν Κροάτην, ἀδίκως σὲ σύρω μαζὴ μου· εἶναι καιρὸς ἀκόμη, φύγε πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν. Τὸ Κάταρον εἶναι πλησίον».

Ὁ Ζαγγράβ δὲν ἀπεκρίθη ἢ διὰ χειρονομίας ἀρνητικῆς.

«Τοιοῦτοτρόπος μεθ' ὄλην τὴν κακὴν μου τύχην ἐπιμένεις νὰ με συνοδεύῃς; Μέχρι τέλους Τζανῆ».

Ἐν ᾧ οἱ τέσσαρες ἄνδρες ἀνῆρχοντο τὰ ὄρη εἶδον δύο χωρικοὺς ἀναγκάζοντας διὰ τῆς μάστιγος νὰ βαδίξῃ ἕνα δέσμιον ἀναγυρίζοντας ἐν τῷ δεσμίῳ τοῦτω στρατιῶτην σλαβὸν διαμείναντα ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Παύλου ἔτρεψαν ταχέως εἰς φυγὴν τοὺς χωρικοὺς· ὁ ἀπελευθερωθεὶς ὀνόματι Σιλίγοβιτς ἐπληροφόρησεν αὐτούς, ὅτι ὁ Παῦλος προσπαθῆσας νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν παληῶν σπιτιῶν εὐθὺς ἔμα ἠκούσθησαν οἱ πρῶτοι πυροβολισμοὶ, ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν μετὰ μεγάλην φθορὰν νὰ ἐπανακλεισθῇ ἐντὸς αὐτῶν ἄλλὰ, δὲν ἠδύνατο ἐπακριβῶς νὰ εἴπῃ τί συνέβη τότε καὶ τί ἀπέγεινε ἡ Χρίσα, διότι εὐρέθη ἐν ἀρχῇ τῆς συμπλοκῆς κεραισμένοι τῶν ἄλλων· οὐχ ἦττον ἐφρόνει ὅτι ὁ πολωνὸς ὑπεχώρησε, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τοὺς αὐστριακοὺς, ἵνα εἰσέλθ

χωρίον τι ἢ καὶ ἀπλοῦν ἀγροκήπιον ἐπὶ τῶν κρημνῶν ἐκείνων; Τὸ μικρὸν ἀπόσπασμα ἐβάδιζε μετὰ πλειοτέρας προσόχης· ὁ Μάρκος ἀπετέλει τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν ὁ Τζανῆς, ὁ Ζαγαράδ και ὁ Σλίχοβιτς ἐσοχιμάτιζον τὸ σῶμα, ὁ Δουμβρόσκης ἦτο ἡ ὀπισθοφυλακὴ! Ἐπὶ πολὺ εἰσέτι ἐβάδισαν χωρὶς νὰ ἴδωσι τίποτε· τέλος κάτωθεν βράχου μεγάλου χρησιμεύοντος ὡς στέγης ἄλλων εἶδον τρία ἀτομα καπνίζοντα νωχελῶς· ἡ ὁσμὴ τοῦ καπνοῦ ἔφθανε μέχρι τῶν ἐξηρηθευμένων αὐτῶν αἰσθήσεων· οἱ πέντε προγεγραμμένοι ἐστάθησαν ἔχοντες τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὄπλων αὐτῶν· παρετήρησαν διὰ μέσου τῆς ἀμφιλύχης· δύο ἄνδρες καὶ μία γυνή, νεαροὶ καὶ οἱ τρεῖς καὶ σχεδὸν ὁμοιοὶ πρὸς ἀλλήλους, ἐκάθηντο περὶ μικρῆς πυρᾶς ἐπὶ πελάτων αὐτῶν· ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν ἦτο μία καὶ ἡ αὐτή, ἐν μακρῷ ὑποκάμισον ἐκ λινοῦ καταξοχισμένου, μόνη ἡ γυνὴ ἔφερε καὶ ἐρυθρὸν τι δέμα περὶ τὴν κεφαλὴν, ὅπερ ἐπιπτεν ἐκατέρωθεν τῶν ὤμων τῆς ὄχι ἀνευ τινὸς χάριτος· ἐκ τοῦ χρώματος τῆς ἐπιδερμίδος αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς στοργύλης καὶ σιμῆς συνάμαρινός αὐτῶν ἤθελον ἐκληφθῆ ὡς αἰθίοπες, ἀν μὴ ἡ λεία καὶ μεταξίνη αὐτῶν κόμη τὰ λεπτὰ καὶ καμαρωτὰ χεῖλη καὶ τὸ ὠοειδὲς τοῦ προσώπου ἀπεκάλυπτον, ὅτι ἀνήκον εἰς τὴν παράδοξον ἐκείνην φυλὴν ἥτις ἀλήτης καὶ ἀστεγος, ἀγνώστου θρησκείας, ἀγνώστου γλώσσης, καὶ ἀγνώστου καταγωγῆς, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀθιγγανοί, κατεδιώχθη εἰς πᾶσαν χώραν καὶ ὑπὸ παντὸς νόμου καὶ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν.

Ὁ Δουμβρόσκης ἰδὼν αἶγα τινὰ κατεδίωξεν ἠσυχῶς αὐτὴν καὶ ἀποκόψας μέγιστον κλάδον προσεπάθει νὰ συλλάβῃ αὐτὴν· ἐν ᾧ τῇ ἔτεινε τὸν πολύφυλλον κλάδον πρὸς τροφήν μετὰ πολλὰς προσπάθειας, συνέλαβε τὴν αἶγα ἐκ τοῦ κέρατος, ἀλλ' ἀπολέσας τὴν ἰσοροπίαν κατέπεσεν ἐκ τινος κρημοῦ, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὴν αἶγα· τὸ δυστυχὲς ζῶον συνέπεσε νὰ εὐρίσκηται ἐν τῇ καταπτώσει κάτωθεν τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐξέπεμφεν ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τὸν τελευταῖον στενάγμον, ἀλλ' ἐπροφύλαξε τὸν Δαλιματὸν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου τραύματος· ἀμα συνῆλθεν ἰδὼν πρὸ αὐτοῦ τοὺς τρεῖς ἀθιγγάνους εἶπε παράυτα εἰς τὴν ἀθιγγανικὴν γλῶσσαν χωρὶς κἂν νὰ ἐγερθῇ «γανίκα, πιαβάκο» (φαγί, πιστό).

Ἄλλ' ὁ εἰς τῶν Ἀθιγγάνων τότε ἠγέρθη μετὰ σοβαροῦ ὕφους «Ἐφόνευσεσ μίαν αἶγα· πρῶτον πρέπει νὰ τὴν πληρώσῃς καὶ ὕστερα ἐπειδὴ ἤλθες ἐδῶ κυλιόμενος, εἴμπορεῖς νὰ κυλισθῆς καὶ μέχρι τῆς πεδιάδος καὶ θά σε βοηθήσω πρὸς τοῦτο.

— Σὺ παλληκάρη; πόσοι λοιπὸν Ἀθιγγανοὶ εὐρίσκεσθε ἐδῶ. Εἰς τὴν πατρίδα μου τὴν Τρανσιλβανίαν λέγουσι ὅτι μία ὑπηρετρία ὀπλισμένη με βρεγμένον σφουγγαρόπανον δύναται νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν πεντήκοντα Ἀθιγγάνους. Ὁ ἕτερος ἀδελφός ἔλαβε καὶ αὐτὸς θέσιν ἀπειλητικὴν καὶ αὐτὸς ὁ ἀλέκτωρ ὀνοματὶ Μοῦλρο ἐφώνασε ἀρειμανιώτερον ἐφορμῶν κατὰ τοῦ Δουμβρόσκης· οὗτος ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἠνδρόκησε νὰ ἐγερθῇ καὶ ἐπιδείξῃ τὸ ἀνάστη-

μά του οἱ δὲ δύο ἀθιγγανοὶ καὶ ὁ ἀλέκτωρ ὑπεχώρησαν ἐντρομοί.

Ἡ νεαρὰ Ἀθιγγανὶς ἥτις ἔμεινε κατὰ τὴν σκηνὴν ταύτην με ἐσταυρωμένης τὰς χεῖρας καὶ με τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην ἐπωφελήθη τῆς εὐκαιρίας καὶ ἔσυρε τὴν αἶγα πρὸς ἑαυτὴν, ἔκυψε πρὸς αὐτὴν, ἔψαυσε τὴν καρδίαν τῆς, ἤνοιξε τὰς βλεφαρίδας τῆς ἐφύσησεν εἰς τοὺς μυκτῆρας, καὶ ἔπειτα ἰδοῦσα ὅτι ἦσαν ἀνωφελῆ ἀφήκεν αὐτὴν χαμαί.

«Νεκρά, εἶναι νεκρά!» εἶπε καὶ ἤρξατο κλαίουσα.

Μετ' ὀλίγον ἐφθασαν καὶ οἱ περὶ τὸν Πέτρον Τζανῆν· ὁ Μάρκος ἤρξατο ἐκδέχων τὴν αἶγα ἐν ᾧ ὁ Σλίχοβιτς συνεσώρευε μεγάλους ξηροὺς κλώνους εἰς τὴν πυρᾶν· αἰφνιδίως εἰς τὴν λάμψιν τῆς φλογὸς ὁ εἰς τῶν Ἀθιγγάνων φαίνεται ἀναγνωρίζων τὸν ἀρχηγόν.

— Πέτρε Τζανῆ ἐκραύγασε, μ' ἀναγνωρίζεις τὸν ἀρχαῖον σου ὑπηρετὴν;

— Εἶσαι σὺ Πολγάρ; μὰ τὸν Βόγαν σὲ ἀναγνωρίζω· εἶσαι ἀκόμη πιστὸς εἰς τοὺς Σλάβους;

— Περὶ τῆς πιστότητός μου θὰ ἀπαντήσῃ ἄλλος τις, ὃν γνωρίζεις καὶ ὅστις ἀξίζει πλειότερον ἐμοῦ· ἔλθε μαζὴ μου ἀρχηγέ.

Ἦναψε δαυλὸν τινὰ καὶ προηγήθη πρὸς τὴν εἰσοδὸν τοῦ κάτωθεν τοῦ βράχου σπηλαίου. Ἀμφότεροι κατέβησαν ταχέως εἰς ὑπόγειόν τι τὸ ὅποιον ἐσκαψαν πόλλα ρεύματα ὕδατος ἐξαφανισθέντα κατόπιν διὰ γαιολογικῆς ἐκρήξεως· ἔληγε δὲ εἰς ἄλλην δευτέραν ὀπὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν πεδιάδα καὶ σκεπαζομένην ὑπὸ ὑψηλῶν βαλτωδῶν σχοιῶν· ἐν τῷ μεταξύ τὸ ὑπόγειον περιεῖχε μακροτάτους διαδρόμους καὶ μεγάλας κρύπτας με θόλους, ἐμφραττομένας ὑπὸ μεγάλων ὀγκολίθων ἐκ τιτάνου ἢ πυρίτου· μία πρὸ πάντων τούτων τῶν κρυπτῶν παρεῖχεν εἰς τοὺς ἀθιγγάνους τοὺς πολύτιμον καταφύγιον· εἰς τὸ βᾶθος αὐτῆς ὑπῆρχε εἶδος τι λίμνης, ἐνταῦθα ὑπῆρχον τὰ οἰκιακὰ αὐτῶν σκευῆ· ἐν τῇ γάνιον μία χύτρα, ξύλα ἐκ σχοιῶν ἢ ἐλάτης προμήθεια δρυῶν φλοιῶν, σάκκοι πλήρεις ῥακῶν καὶ τινες ξηροκολοκύνθαι· ἐνταῦθα ἔκειτο ἀνὴρ ἀσθενής ἢ πληγωμένος κατὰ τὸ φαίνόμενον πλησίον τοῦ προσώπου τοῦ ὁποίου ἔφερε τὴν δάδα τοῦ ὁ Πολγάρ.

— Πέτρε!

— Παῦλε!

[Ἐκεῖται συνέχεια].

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ἀθηναῖκαὶ παροιμίαι

Ἡ κορυφὴ ὁδομάδα μπαίνει τοῦ Ἀιζάρου κατεβαίνει κ' ἡ μεγάλη σνεμπαινεί.

Θ.

Θέλεις θέρζε καὶ δένε, θέλεις δένε καὶ κουβάλει.

Θὶ μου μὴ δώτῃς τοῦ φτωχοῦ πόρτα καὶ παραθύρι καὶ πάπλωμα νὰ σκεπασθῇ, καὶ πάρει το καὶ φύγει.

Θὶ μου καὶ κάμε με τρελλό, νὰ με φοβόντουσι ὅλοι.

Θὶ μαλλῶτα τὰ παιδιὰ μου μὰ θυμᾶμαι τὰ δικὰ μου.

Θὶ μου μὴ δώσῃς τοῦ παιδιοῦ τί βάνει ὁ νοῦς τῆς μάνας.

Θεὸς καὶ γείτονας δὲ λαθεῖουσι.

Θέλω γέρω; γίνομαι θέλω καὶ καμῶνομα.

Ι.

Ἴσα με κτε ποὺ φτάνει τὸ πάπλωμά σου νὰ ἐπακλώνη; τὰ πόδια σου.

Κ.

Κόσμε φέστη Χάρε κλέφτη.

Καὶ τὰ καλὰ δεχοῦμενα καὶ τὰ κακὰ δεχοῦμενα.

Κάλλιο ἄδειο τὸ μαντρί πὲρὶ χίλοι· λύκοι μῆσα.

Καὶ κλέφτης νὰ γινῇ; κ' ἀπὸ τὸ νισάρι νὰ μὴν ἔβγη.

Κάσσε κόρη ἀνόπαντρη νὰ κάμω γυῖο νὰ παντρευθῇ.

Κατακαυμένο; ἐνθωπο; ἀτό; του κ' ἀπατός του κάνει κακὸ τοῦ λόγου του ποὺ δὲν τὸ κάνει ὁ χτρός του.

Κάλλιο νὰ σὲ φῆν φειδίου γλώσσα παρὰ ἀνθρωπινή.

Κάλλιο ἀχινὸ στὸν κόρφο σου παρ' Ἀθηνῆ στὸν τόπο σου.

Κάλλιο ἀχινὸ στὸ στήθη σου παρ' Ἀθηνῆ στὸ σπῆτι σου.

Καὶ τὴν κόττα σου καὶ τὴν πόρτα σου.

Κάσσε γρηὶ κ' ἀνέμεινε νὰ κάμῃς γυῖο νὰ σ' ἀγαπᾷ.

Κάλλιο μούρη μου παρὰ παιδί μου.

Κόρδα φούδα τ' ἄσπρα ποῦντα.

Κάλλιο κέννος ποὺ κρατεῖ παρὰ ἱκενὸς ποὺ γυροῦει.

Κάμε τὸ διάβολο παπαῖ καὶ τὴ Μπούλα καλογρηῖ.

Καὶ οἱ πολλοὶ θέλουσι πολλὰ κ' ὁ μοναχὸς ἀπ' ὅλα.

Κατὰ τὸ νέμα; ποῦβάλε; τέτοιο πανὶ θὰ φάνῃ.

Κάμω γέμο φᾶν' παιδιὰ μου.

Κι' ὦ; τόσο ποὺ σὲ φήλησα γιὰ τὸ Χριστὸς ἀνάστη.

Κοντὸ στενὸ ποκάμισο νὰν τὸ φορέσω θέλω.

Καλὰ ν' τὰ φαρδομάνικα τάχουν οἱ δεσποτάδες.

Καλὰ ν' τὰ πουργαρόφυλλα με τὸ ροτὶ τὸ λάδι.

Κάνουσι οἱ χοῖροι θάματα καὶ φρίσσουν τὰ δαιμόνια.

Κάλλιο μάγκανα σ' ἄλωνα παρὰ λόγια στὸ χωράφι.

Κάλλιο χρυσὸ ὄνομα παρὰ χρυσὸ φόρεμα.

Κάλλιο κακὴ ταίριαξι παρὰ καλὴ κρίσι.

Κατὰ τὸ νισάρι καὶ τὸ νισαυλόβυλο.

Κουταλίτσα μακροχέρα καὶ ἴλιωρομαγειρεύτρα.

Κίμε κόμπο στὴν κλωττῆ σου μὴ χάσῃς τὴ βελουτῆ σου.

Κάλλιο νὰ σὲ ζηλεύουσι παρὰ νὰ σὲ λυποῦνται.

Κᾶναι; καὶ δὲν ἐγέννησε μόν' ἡ Μαργαρίτὴ τὸ Γιάννη.

Κάλλιο ἄντρα μὲνα μάτι παρὰ μ' ἕνα παιδί.

Κάθεμέρα ἡ Καλλιρρόη δὲν κατεβάξει τὴν τσικούργια.

Κάμῃ; λάθῃ; μὴν πονέσῃ ἡ κοιλιὰ σου.

Κατὰ τὸ τσουκάλι καὶ τὸ σκέπασμα.

Κάλλιο νᾶχῃ; δέκα γνωστικῶ; ὀχτροῦ; παρὰ ἕναν τρελλό φίλο.

Κάλλιο τὸ μάτι τ' ἀνθρώπου παρὰ τὸνομά του.

Καλόμοιρος; πέχει δικὸ του μαχαίρι καὶ ἔξενε ψομί, γιὰτὶ κόβει ὅσο θέλει κ' ὅπως; τὸ θέλει.

Κ' ἡ λαμπρὴ καμάρα ν' καὶ περνᾷ.

Κ. Μ. Γ. Κ.